

weekly.meest.com

MeestWeekly

Христос Воскрес!

ІМПОРТ-ЕКСПОРТ

Україна не лише використовує чужу зброю, а й здатна запропонувати свою стор. 6

У ГЛУХОМУ КУТІ

Президент США вважає, що війна на Близькому Сході наближається до завершення стор. 14

Over \$2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНИМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати за своїми близькими та рідними.

215-302-9292

ВЕЛИКДЕНЬ — ЦЕ МИР І ПРИМИРЕННЯ

■ Євген Клен

Перед Великоднем на кордоні України спостерігаються великі черги громадян, які повертаються додому. Про це поінформувала Державна митна служба України.

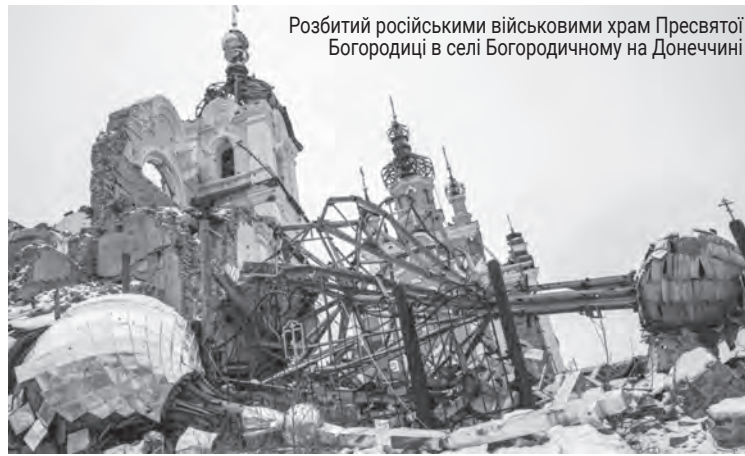
А Володимир Зеленський повідомив, що Україна готова до припинення вогню під час Великодня та погоджується на енергетичне перемир'я. «На мій погляд, якщо чесно, нормальні люди, які поважають життя, пропонують припинення вогню та закінчення війни на все життя, а не на кілька днів. Але, безумовно, ми готові до будь-яких компромісів, крім компромісів з нашою гідністю та суверенітетом», — зазначив він. Президент запевнив, що Україна підтримує будь-які формати припинення вогню і загальною закінчення війни, «але коли ти не втрачаєш гідність і незалежність держави». «Якщо руські будуть готові, будь ласка, і ми готові. Нехай запропонують на будь-який час, ми готові вирішити це питання», — додав він. На це Дмитро Песков, речник Путіна, відповів, що Російська Федерація (РФ) не побачила від України чіткої сформульованої ініціативи з великоднього перемир'я.

До святкування Великодня готується діаспора. Зокрема, Генеральне кон-

сульство України в Барселоні (Іспанія) організувало культурно-дипломатичний захід, під час якого представниця іспанської влади й іноземного дипломатичного корпусу познайомилися з давньою традицією українського писанкарства. Ця зустріч об'єднала працівниць уряду Іспанії в Каталонії, мері Барселони, жінок — генеральних консулів і дружин глав дипломатичних місій.

Олег Грабовецький, виконавчий обов'язків генерального консула, розповів гостям про особливе значення писанки в українській культурі. Зокрема, згадав про унікальний Музей писанки в Коломиї, пам'ятник писанці у Вегревілі (провінція Альберта) та випуск спеціальної монети у формі писанки в Канаді. Також увагу приділили мистецькій інсталяції Оксани Мась «Віттар націй», частину якої художниця подарувала каталонському регіону Валь-де-Бой.

Майстер-клас із розпису провела Галина Середюк, засновниця студії «Мистецтво краю». Учасниці заходу дізналися про ре-

Розбитий російськими військовими храм Пресвятої Богородиці в селі Богородичному на Донеччині

гіональне різноманіття орнаментів і мали змогу власноручно виготовити свою писанку за традиційною технологією.

Захід відбувся у знаменитому для Барселони місці — трав'яному магазині-музеї Herborister'a del Rey. Це приміщення з більш ніж 200-літньою історією свого часу постачало трави для королівського двору, приймало Сальвадора Далі та стало декорацією для кінофільму «Парфумер».

Нині власницею цього історичного закладу є українка Павлина Дорошенко. 2024-го мерія Барселони відзначила її нагородою за збереження історичної спадщини міста, визнавши її крамницю одним із найкращих історичних місць столиці Каталонії. Вечір завершився дружнім спілкуванням під келих каталонської кави з українськими солодощами, що сприяло подальшому зміцненню культурних зв'язків між Україною та Іспанією.

А в Дубліні 11 квітня проведуть святковий великодній пікнік, організований для українців, які перебувають в Ірландії. Захід поєднає народні традиції, розваги для всієї родини та збір коштів на добротність, анонсувала організація Ukrainian Action in Ireland.

Свято розгорнеться на території Українського громадського центру в районі Ратмінс. Організатори підготували насичену програму, що допоможе українцям відчутти атмосферу рідного дому: гості зможуть скуштувати традиційні українські великодні страви, для найменших відвідувачів запланована зустріч із великоднім кроликом і полярним ведме-

дем. Також на майданчику лунатиме музика, проходять танці та різноманітні активності для дорослих і дітей.

Важливою частиною пікніка стане благодійна лотерея. Учасники матимуть можливість виграти цінні призи, долучившись водночас до підтримки добрих справ, якими опікується організація. Захід має на меті зміцнення зв'язків усередині громади та збереження українських культурних традицій за кордоном.

Своєю чергою в Ukraine House у столиці США представили масштабну експозицію великодніх яєць, що репрезентують усі регіони України. Колекція охоплює десятиліття історії — від мистецтва діаспори до зразків сучасної України. Виставка об'єднує дві визначні приватні збірки, які вкупі налічують більш ніж 3,2 тис. унікальних експонатів. Кожна писанка є свідченням того, як українська культура зберігалася крізь покоління, війни та континенти.

Експозиція знайомить відвідувачів з долями двох жінок, чия пристрасть до збереження спадщини стала місією життя. Марія Яресько народилася в час примусових робіт у роки Другої світової війни. Вона збрала понад 1,2 тис. писанок, серед яких є як роботи майстрів діаспори, так і експонати, привезені з численних поїздок до України після відновлення незалежності 1991 року.

А Наталія Яресько, ексміністр фінансів України, продовжила справу збереження традицій. Її колекція налічує більш як 2 тис. писанок, що відображають культурне багатство

Г О П - Л Я

До Великодня в Україні представили експериментальний напій «Пиваска». Незвичайну новинку описують як поєднання цитрусового нефільтрованого пива з ніжними десертними нотками. До складу входять кремний лікер, груша та ваніль, а зверху напій доповнюють вершковою піною і святковою цукровою посипкою. Такий мікс позиціонують як «пасхальне диво», що поєднує класичний смак пива зі солодкими акцентами, характерними для святкових десертів. Вартість одного келиха — близько 185 грн. Автори ідеї зазначають, що це саме той випадок, коли можна дозволити собі трохи експериментів заради святкової настрою. Новинка вже з'явилася в меню закладів, її активно обговорюють у соціальних мережах. Проте думки користувачів розділилися: одні захоплюються креативом, інші ж ставляться до такого поєднання доволі скептично.

країни, збережене навіть у часи глибоких криз і повномасштабного вторгнення РФ. «Разом ці колекції — більше ніж приклади традиційного мистецтва. Вони є потужним свідченням стійкості української культури крізь покоління та континенти», — наголосили в Ukraine House. Експозиція відкрита для жителів і гостей Вашингтона до 30 квітня. Локація: 2134 Kalorama Rd NW, Washington, D. C. 20008. Запис на відвідини: електронною поштою info@ukrainehouse.us.

Тим часом на святковій вечірці в Білому домі Пола Вайт, духовна радниця Дональда Трампа, порівняла його з Ісусом Христом. «Пане президенте, ніхто не заплатив таку ціну, яку ви заплатили. Це знайома форма, яку показав нам Господь і Спаситель. Ви зазнали зради, вас заарештували та несправедливо звинуватили. Але Бог мав план. Завдяки Його воскресінню ви стали на ноги», — заявила вона. «У Вербну неділю Ісус увійшов до Єрусалима, натовпи людей вітали його з похвалою, шануючи як короля. Тепер мене називають королем. Ви можете в це повірити?» — відгукнувся на це американський лідер.

Д О С Л О В А

Цього року в Єрусалимі великодні церемонії відбуваються в символічному й обмеженому форматі через безпекову ситуацію. Відповідної домовленості досягли правоохоронці Ізраїлю та латинський католицький кардинал П'єрбаттіста Піццабалла. Підготовка до заходів триває з урахуванням складної безпекової ситуації в країні в межах операції Roaring Lion. Згідно з рішенням правоохоронців, святині в Старому місті Єрусалима залишатимуться закритими для широкого доступу вірних відповідно до обмежень на масові зібрання. Водночас поліція веде постійний діалог із християнськими громадами, щоб забезпечити можливість проведення богослужінь під час Великодня. Зокрема, церемонію сходження Благодатного вогню проведуть у скороченому форматі. Сторони погодилися, що теперішні умови не дозволяють проводити масові заходи. Останнім часом поблизу святинь фіксували падіння ракет та уламків після перехоплень, що створює безпосередню загрозу для людей.

MeestWeekly

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc. President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation. The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064. Tel.: 1 732 634 1517
E-mail: news@meest.com.
Сайт: <https://weekly.meest.com/us>

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342, 1 732-634-1517

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірною.
Поштова доставка
у США: \$85/пік, \$55/пік року.

Please, pay your subscription to:
Чеки й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, УНІАН, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТЧН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

ОКУПАНТАМ НАСТУПАТИ НЕ ДО СНАГИ

Але Путін ховається в бункері й посиляє своїх громадян на смерть

■ Євген Клен

Через нещодавній удар Російської Федерації (РФ) по Харкову була знеструмлена ядерна підкритична установка «Джерело нейтронів».

Рашисти намагалися зруйнувати електричну підстанцію поблизу установи. Про це повідомила Міжнародна агенція з ядерної енергетики.

НАСТУП ЗАХЛИНАЄТЬСЯ

Це стало відповіддю на те, що Збройні сили України (ЗСУ) відбили в окупантів майже 400 кв. км території в Запорізькій та Дніпропетровській областях. «Без Starlink їх фактично відкинули до зв'язку часів «холодної війни», — поділився військовий на псевдо Конош.

Проте російські війська перегруповуються та готуються до масштабніших наступальних дій, що можуть активізуватися з появою зелених насаджень, які дозволять маскувати інфільтраційні групи, зазначив Віктор Трегубов, речник угруповання об'єднаних сил. Весняно-літній наступ спрямований на прорив ключової оборонної лінії в Донецькій області, однак сили оборони суттєво порушують плани російських окупантів щодо подальшого захоплення українських територій.

Зокрема, Третій армійський корпус ЗСУ заявив про зрив найбільшої спроби механізованого наступу росіян на Лимансько-Борівському напрямку. Їхні втрати: 84 одиниці мототехніки, 11 бойових машин піхоти й бронетранспортерів, три танки. Також українці уразили російську важку вогнеметну систему «Сонцепьок» і п'ять гармат,

знищили більше як 160 ворожих безпілотних літальних апаратів (БПЛА). До наступу загарбники залучили понад 500 піхотинців, 28 одиниць бронетехніки та більше ніж 100 одиниць мототехніки. Проте почали зазнавати втрат ще на підступах до лінії бойового зіткнення.

Руслан Музичук, речник Національної гвардії України, вважає, що на цьому етапі війни чисельність піхотинців супротивника не визначає його успіх на конкретному напрямку. Адже більш ніж 80 % живої сили й бронетехніки на полі бою уражають дрони.

А Євген Дикий, колишній командир роти батальйону «Айдар», зауважив, що наступальний потенціал ворога може вичерпатися ще цього року. Адже окупанти, які мали почати активні дії ще в березні, досі не перейшли до повномасштабного наступу. Він відмітив, що росіянам стає дедалі складніше поповнювати втрати, а це негативно впливає на їхні можливості вести активні бойові дії.

Своєю чергою Владислав Селезньов, колишній речник Генерального штабу ЗСУ, заявив, що російська армія поступово втрачає наступальний потенціал через фінансові труднощі та неефективну мобілізацію, особливо у

великих містах. За його оцінкою, наявних ресурсів РФ вистачить лише для активних дій до кінця літа. Експерт наголосив, що економіка країни-агресора зазнає подвійного тиску — через міжнародні санкції та внутрішні проблеми. Це змушує Кремль скорочувати витрати на війну, що є вимушеним кроком, а не проявом мирних намірів. Полковник також звернув увагу на те, що запаси РФ не є безмежними. Особливо він відзначив проблеми з людським ресурсом: жителі великих міст РФ усе частіше уникають мобілізації, розуміючи ризики участі у війні.

БЛОГЕРИ ПРОТИ ПУТІНА

Відтак в РФ назріває критика нездатності російських військових досягти перемоги в Україні. Ба більше — успішні контратаки ЗСУ на деяких ділянках фронту стали приводом для обурень в інформаційному просторі країни-агресора. Про це розповіли в американському Інституті вивчення війни (ISW). Там указали, що один із так званих мілблогерів закликав до «серйозного нарощування сил та реформ оборонної промисловости». З його слів, окупаційна армія РФ страждає від проблем,

які заважають досягати успіхів на передовій. Мовляв, досягти перемоги на полі бою неможливо «без фундаментальних змін» у структурі російських військ і відмови від інфільтрації малими групами. Також нібито необхідно усунути тиск на командирів нижчих ешелонів і покращити бойову підготовку. Крім того, «мілблогер» стверджує, що військам РФ знадобиться близько 100 років, щоб захопити решту України.

Американські аналітики підкреслили, що постійні наполягання Путіна на тому, щоб його армія підтримувала тиск уздовж усієї лінії фронту за допомогою безперервного, хоча й повільного та виснажливого просування, несумісні з реформами.

Збільшення скарг в інформаційному просторі РФ з'являється через те, що загарбники не змогли належним чином підготуватися до свого весняно-літнього наступу 2026-го. Костянтин Машовець, український військовий оглядач, розказав, що російська Західна група військ не завершила підготовку до штурму Лимана, захоплення якого має вирішальне значення для наступу на Слов'янськ і Краматорськ. За його оцінкою, росіяни розпочнуть наступ на фортечний пояс наприкінці весни або на

початку літа. А втім, агресори навряд чи здійснять значне просування, не захопивши Лимана.

Проте російські блогери-критики дуже ризикують. Ілля Ремесло критикував Путіна за втягування РФ у дорогу та «глуху» війну, завдавання шкоди російській економіці, обмеження інтернету й засобів масової інформації, перевищення терміну президентських повноважень і неповагу до бажань його виборців. За це Ремесла примусово помістили до психіатричної клініки.

Та його позиція аналогічна з думками інших російських ультранаціоналістичних мілблогерів. «Тож Кремль посилює свої зусилля щодо цензури, щоб змусити росіян, зокрема політичних і воєнних коментаторів, перейти з платформ, які Кремль не може контролювати, на державний застосунок Мах. Москва й раніше ув'язнювала коментаторів, зокрема колишнього російського терориста Ігоря Гірка, за активну діяльність. Очевидно, Кремль продовжуватиме це робити, посилюючи свої кампанії цензури», — підсумували в ISW.

А після того як США та Ізраїль вистежили керівництво Ірану, сам Путін перестав з'являтися в Кремлі. Як писав Meest, Алі Хаменеї загинув унаслідок ізраїльського авіаційного удару по його резиденції в Тегерані. Його відстежили через вуличні камери, які були «зламани» й роками передавали зображення на сервери в Ізраїлі. Нині кремлівський диктатор ховається, але готує примусову мобілізацію, адже набір до окупаційної армії провалився, а новобранці не квапляться підписувати контракти, побоюючись потрапити до штурмових частин.

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Валерій Пономаренко, автор цифрового контенту: — Схоже, що війна РФ проти України впевнено наближається до свого фіналу, але геть не так, як того хотіли в Кремлі. Путін опинився в класичному цейтноті й патовій ситуації. Закінчити війну не може, бо жодна ціль «специоперації» не була досягнута, а відсутність

контролю навіть над Донеччиною виглядає як повний крах міту про «другу армію світу». Продовжувати також не може, ресурси тануть, а перемоги немає навіть на обрії. Тож в РФ удаються до пошуку цапів-відбувайлів: затримали Руслана Цаликова, першого заступника колишнього міністра оборони РФ Сергія Шойгу, його праву

руку протягом 30 років. Звинувачення — стандартні для системи, але масштабні: створення організованої злочинної групи, розкрадання військового бюджету у величезних розмірах і гігантські хабарі. Це ідеальний привід пояснити російському населенню, чому «Київ за три дні» перетворився на чотири роки ганьби. Фор-

мула проста: «Ми не програли Україні, нас обікрали власні генерали». Цаликов, а згодом, імовірно, і сам Шойгу стануть тими, кого звинуватять у відсутності снарядів, техніки й успіхів на фронті. Багатох дивує, чому за такі тяжкі злочини Цаликова не кинули до слідчого ізолятора, а залишили вдома. Але тут логіка може

бути значно цинічнішою. Російська влада, імовірно, дає йому шанс згадати про «офіцерську честь» і звести порахунки з життям самостійно. Для Кремля це був би ідеальний фінал: не знадобиться суд і мертвий свідок не розповість про роль вищого керівництва, а народ отримає свою «сакральну жертву».

ІМПОРТ-ЕКСПОРТ

Україна не лише використовує чужу зброю, а й здатна запропонувати свою

■ Євген Клен

Україна стала найбільшим імпортером зброї у світі. За даними Стокгольмського інституту дослідження проблем миру, частка України у світовому імпорті озброєнь у 2021–2025 рр. становила 9,7 %. Основні постачальники: США (41 %), ФРН (14 %) та Польща (9,4 %). Загалом після повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ) Україні надавали військову допомогу 36 держав.

ПОВНОЦІННИЙ ЕКСПОРТ

Натомість, попри те, що механізм повноцінного експорту озброєння з України відновили ще торік восени, жоден український виробник досі не розпочав продажу своєї продукції за кордон через відсутність відповідних контрактів. Про це розповів Олександр Камишін, радник президента України зі стратегічних питань. За його словами, ключовою умовою для старту експорту є укладення угоди з іноземними урядами. Водночас сам процес закупівлі української зброї іншими країнами є значно складнішим, ніж може здаватися: партнерам необхідно переглянути військові доктрини, провести випробування та погодити нові процедури закупівель. Такі процеси можуть тривати щонайменше рік, тому очікування експорту на рівні 2–3 млрд USD 2026 року є завищеними. Щоб досягти таких показників, контракти мали б укласти ще 2025-го.

Проте Україна отримала 11 запитів від сусідніх з Іраном країн, європейських держав та Америки на безпеку підтримку, зокрема, у протидії ударним безпілотним літальним апаратам, повідомив Володимир Зеленський. «Пріоритет України чіткий: іранський режим не повинен отримати жодної переваги над захисниками життя, і треба працювати всім разом для відчутної стабілізації як у регіоні, так і на глобальних ринках», — наголосив він.

Президент констатував, що події на Близькому Сході безпосередньо впливають на Європу, інші частини світу, на критично важливе постачання в Україну, безпеку й добробут українців. Водночас він зауважив, що Київ давно пропонує партнерам оновити й посилити спільні можливості захищати життя. «Іранський та російський режими підтримують один одного, і є все більше інформації, зокре-

ма про російські деталі в іранських БПЛА, які б'ють по сусідах Ірану», — зазначив глава держави.

Наразі ж українські виробники зброї підписали документи про співпрацю з іспанською інженерно-технологічною групою Sener Aerospace & Defense. «Україна готова допомогти Іспанії знаннями, які ми отримали під час війни», — додав Зеленський.

БПЛА УКРАЇНСЬКОГО ОПК

То що може запропонувати український оборонно-промисловий комплекс (ОПК)? Приміром, аналог китайсько-

го дрона Mavic під назвою «Славик». Або дрон-перехоплювач для знищення БПЛА JEDI Shahed Hunter, який здатен уражати російські «Герань», «Герберу», Zala і Supercam. Такий «мисливець» автоматично отримує дані з радіолокаційної станції та наводиться на ціль. Його швидкість — до 350 км/год, а бойова частина — 0,5 кг вибухівки.

Українські розробники також створили дрони-перехоплювачі UEB-one і D1L-Duck. UEB-one розвиває швидкість до 315 км/год. Оснащений штучним інтелектом для прогнозування та відстеження цілей. Дальність лету — до 18 км, тривалість — понад десять хвилин. D1L-Duck має крейсерську швидкість 150 км/год і максимальну — до 300 км/год. Оснащений бойовою час-

тиною 300 г, працює в радіусі до 15 км.

Міністерство оборони України кодифікувало й допустило до експлуатації у Збройних силах України (ЗСУ) безпілотний авіаційний комплекс «Швідун». Його розробили спеціально для ураження БПЛА Shahed-136, «Герань», «Гербера», Zala, Supercam і «Скат». «Швідун» виготовлений з міцного композитного матеріалу. Його вага складає близько 8 кг, а розмах крил — майже 2 м. Дрон може здійснювати на висоту до 6 км і набирати швидкість понад 250 км/год. Радіус дії — більш як

70 км, що достатньо для прикриття неба над будь-яким українським містом. Завдяки впровадженню інноваційних технологічних рішень, корпус літака не має вібрацій на великих швидкостях, що дозволяє камері передавати оператору максимально чітке зображення. Навіть за високої максимальної швидкості роботи «Швідун» має невисоку швидкість злету та посадки, що дозволяє посадити літак у разі втрати цілі та використати вдруге. Він може перебувати в повітрі понад дві години.

До експлуатації в ЗСУ також офіційно допустили ударний квадрокоптер «Пташка». Він має оптоволоконний канал управління і може виконувати

бойові завдання на глибині майже 50 км. Наразі це рекордний показник серед усіх зразків БПЛА такого типу. «Пташка» створена для роботи в умовах інтенсивних бойових дій. Має посилену композитну раму, високопродуктивні електричні двигуни, тягові гвинти й розділений акумуляторний блок для стабільної роботи. Конструкція збалансована для виконання необхідних маневрів. Може виконувати завдання вдень і вночі, за різних погодних умов і навіть за наявності сильного поривчастого вітру. Бойового навантаження вистачає для ураження ворожої піхоти, вогневих позицій, бліндажів, автомобільної та легкопанцерної техніки.

Доказом якості українських БПЛА також може опосередковано слугувати те, що в офісі оборонної компанії TechEx знайшли пристрої підслуховування, установлені агентами РФ. Департамент контррозвідки Служби безпеки України задалегідь повідомив виробника про наміри ворога, тож реальному витoku надчутливої інформації вдалося запобігти.

РАКЕТИ

Нещодавно Крістофер Каволі, командувач сил

НАТО у Європі, зізнався, що спершу сумнівався у здатності українців застосовувати комплекси протиповітряної оборони (ППО) Patriot. За його словами, військові НАТО були шоковані тим, як швидко українці опанували складну роботу з ними. І тепер, як стверджує генерал, не українці в американців, а навпаки, американці навчаються в українців роботи у сфері ППО.

А Фрідріх Мерц, канцлер Федеративної Республіки Німеччина (ФРН), заявив, що тепер уже не вбачає доцільності передавати Україні крилаті ракети Taurus, оскільки українські розробки далекобійного озброєння значно ефективніші. На його думку, українська зброя великої дальності демонструє кращі результати, ніж обмежена кількість ракет Taurus, яку міг би надати Берлін. Глава німецького уряду також пояснив свою прихильну позицію щодо

передачі цих ракет. Під час перебування в опозиції він припускав, що Бундесвер має достатній запас справних Taurus, які можна було б передати Києву.

Крилату ракету Taurus розробила компанія Taurus Systems GmbH. Її маса становить близько 1,4 тис. кг, довжина — приблизно 5 м. Ракету запускають із винищувача, вона здатна нести бойову частину вагою до 400 кг на відстань понад 500 км. Taurus вважається ефективною для ураження добре захищених цілей, зокрема, командних бункерів і складів боеприпасів. Її часто називають німецьким аналогом британської Storm Shadow.

КОМПЛЕКСНІ СИСТЕМИ

Крім того, в Україні створюють власну комплексну систему ППО. Український «Залізний купол» суттєво відрізнятиметься від ізраїльського через різну величину території. Про це поінформував Павло Єлізаров, заступник командувача Повітряних сил ЗСУ. Він пояснив, що цілком перекрити територію України дорожми зенітними ракетами від Patriot чи IRIS-T фізично й економічно неможливо. Тому військове керівництво затвердило концепцію власного «Залізного купола», що складатиметься з чотирьох компонентів.

Своєю чергою італійська оборонна компанія Leonardo заявила про свої плани до кінця 2026 року випробувати власний «купол» від ракетно-дронових атак — Michelangelo. Система дозволяє створити захищені зони радіусом 10–15 км, але мережу можна розширювати залежно від потреб. Реакція системи буквально миттєва завдяки сенсорам і прогнозним алгоритмам.

Водночас Японія вирішила приєднатися до американської ініціативи протиракетної оборони «Золотий купол». Санае Такаїті, прем'єр-міністр країни, розглядає цю ініціативу як інструмент захисту від гіперзвукової зброї Китаю та РФ. Проте Токіо прагне збільшити й власні резерви, щоби стримувати агресивні дії Пекіна та ядерні загрози з боку Пхеньяна. Проект «Золотий купол» передбачає поєднання наземних систем ППО з космічними елементами стеження. Для США залучення японських потужностей є критичним, оскільки американські запаси значно скоротилися через війни в Україні й Ірані.

ПАЛИВНИЙ КЕШБЕК ПОВЕРНЕ ГРОШІ НЕ ВСІМ

Витрати багатшим компенсують за рахунок бідніших

■ Ігор Голод

Лише частина економістів побачила у ще одній новачці українського уряду більше позитиву, ніж негативу.

20 МІЛЬЙОНІВ ЩОДНЯ

Кабінет Міністрів України (КМУ) відповів на стрімке здрожчання пального запровадженням національного кешбеку: водії можуть повертати частину витрачених на автозаправних станціях (АЗС) коштів — 15 % за дизель, 10 % за бензин і 5 % за автогаз. Але не більше ніж 1 тис. грн на місяць для однієї особи.

Олексій Соболев, міністр економіки України, пояснив: «Ми розглядали різні варіанти згладжування цінового шоку для населення. Зміни акцизів, які впровадили окремі європейські країни, ударили б безпосередньо по армії, знизили б фінансування оборони. Обмеження цін призвело б до дефіциту пального та ринкових спотворень, таке вже було 2022 року».

Своєю чергою Віталій Кіндратів, заступник міністра економіки України, запевнив: «Оскільки компенсацію нараховують уже після фактичного здійснення покупки, вона не стимулює штучне збільшення споживання пального. Програма працює як інструмент соціальної підтримки, що частково зменшує витрати населення без утручання в ринкові процеси ціноутворення або створення ажіотажного попиту».

«ЦЕ ВЗАГАЛІ ГЕНІАЛЬНО»

Та лише частина економістів побачила у новачці позитив. Зокрема Михайло Кухар, виконавчий директор аналітичного центру Ukraine Economic Outlook, стверджував: «Те, що виграла прем'єр-міністр Юлія Свириденко — це взагалі геніально. Вона повертає податки не нафтотрейдерам, а безпосередньо людям, які їх заплатили, за допомогою кешбеку. Інші механізми стримування інфляції, що виникла через подорожчання нафтопродуктів у світі, Україні не підходять».

А втім, позитиву від новачки більше лише для тих, хто заправляє автівку регулярно. Адже навіть 2–5 % кешбеку за постійних витрат на пальне можуть дати відчутну суму аж за місяць. До того ж бонуси чи бали можна витратити на наступні заправки, що фактично робить кешбек відкладеною знижкою.

ОДНАК Є НЮАНСИ

Та все ж є нюанси, здатні знівелювати вигоду. По-перше, кешбек лімітується до певної суми на місяць і діє лише на конкретні АЗС або певні види пального. По-друге, іноді пальне з кешбеком коштує дорожче, ніж без нього в іншій мережі, і вся вигода зникає. Нарешті, сам факт кешбеку може стимулювати водіїв витратити більше — адже «я ж частину поверну».

Паливний кешбек вплинув на ціни вже в день набрання чинності — 20 березня. Порівнюючи з минулим днем, середня вартість бензину на автозаправках зросла майже на одну гривню за літр, а дизелю — більш ніж на дві гривні за літр.

Енергетичний експерт Геннадій Рябцев відмітив: «Трейдери зрозуміли, що їм усе можна, що можуть підвищувати ціни й надалі. Уряд визнав, що вони об'єктивно ці ціни підіймають, що було передбачувано. Оператори АЗС і надалі підійматимуть ціни на пальне, навіть якщо нафтові котирування стабілізуються».

«Кешбек фактично субсидує забезпеченіших громадян, адже чим потужніший автомобіль, тим більше палива він споживає, — додав експерт. — А якщо в тебе взагалі немає автомобіля, то жодної компенсації не отримаєш, бо маршрутні автобуси підняли ціни й ще більше підіймуть».

КОШТОМ МАЛОЗАБЕЗПЕЧЕНИХ

Гліб Вишлінський, директор Центру економічної стратегії, висловився так: «Програма кешбеку на пальне передбачає, що платники податків, у т. ч. найбідніші, почнуть скидатися на бензин для всіх ав-

томобілістів». Ярослав Жаліло, заступник директора Національного інституту стратегічних досліджень, із цим погодився: «Рівень компенсації залежатиме від обсягів споживання пального. Це означатиме, що ті, хто більше потерпає від подорожчання пального, матимуть меншу компенсацію».

Відтак економіст Олег Пендзин роз'яснив: «Система кешбеку стимулює багатих, але не допомагає бідним. Тобто, чим більше ви їздите, тим більший формально отримуєте кешбек. І так само з іншим кешбеком — купівлею товарів українського виробництва. Для того, щоб отримати максимальний кешбек, потрібно купити на 30–35 тис. грн товарів українського виробництва. Будьмо чесні, це дорого».

Експерт ринку праці Сергій Марченко розтлумачив: «У ціні кожного продукту є логістична складова, і чим дешевший продукт, тим відчутніше він здорожчає від подорожчання палива. Чим бідніша людина, тим більшу частину свого доходу витрачає на продукти. Наприклад, старенька селянка витратить на харчі 3 тис. грн і це буде 50 % її прибутків. А якщо молодий таксист у Києві витратить на продукти 3 тис. грн, це буде всього 10 % його доходу. Отже, від здорожчання пального найбільше підіймуть ціни на продукти харчування, і в селянки дуже сильно впаде купівельна спроможність, бо тепер на харчі витратитиме вже не 50 %, а 60 % або й 70 % своїх грошей, залежно від того, як виростуть ціни на пальне. Абсолютно ганебне і нічим не виправдане роздавання грошей молодим здоровим людям на хороших машинах коштом малозабезпечених».

ЗАДЛЯ ЕФЕКТУ ДЛЯ ВИБОРЦЯ

Тож оглядач Павло Сидорченко констатував: «Попри соціальну спрямованість, ініціати-

ва Офісу президента та КМУ наштовхнулася на жорстку критику в економічних і політичних колах. Головна претензія полягає в тому, що замість ринкового регулювання вартості пального держава просто роздає гроші, яких у бюджеті немає. На думку фахівців, рішення влади роздавати кошти на бензин і дизель може призвести до шалених бюджетних витрат — до 15 млрд грн, причому в умовах, коли дефіцит державного бюджету вже є надзвичайно великим».

«Критики наголошують, що високі ціни б'ють не лише по пересічних громадянах, а й роблять пальне майже непідйомним для аграріїв перед посівною, а також лягають додатковим важким тягарем на сектор оборони. Одноразова ж виплата чи кешбек (який покриває умовно «20 л у бак») глобально проблеми не вирішують, — зауважив оглядач. — Експерти й критики впевнені:

замість того щоб витратити мільярди на адміністрування кешбеку та прямі виплати, уряд мав би застосувати перевірені податкові інструменти, які збили б ціну на стелах АЗС для всіх без винятку. Як альтернативу пропонують тимчасове зниження податку на додану вартість на ввезене пальне до рівня 7 % (як це вже було успішно реалізовано навесні 2022 року), а також коригування акцизів: зниження акцизного збору на розраховану величину для кожного виду пального — бензин на 31 EUR, дизель на 28 EUR, скраплений газ на 7 EUR».

«Уряд робить ставку на адресну роздачу коштів, що має швидкий психологічний ефект для виборця і виглядає як «масштабна турбота». Натомість критики вимагають системної роботи та створення умов, за яких ціни знизяться природним шляхом завдяки податковим пільгам, не вимиваючи при цьому останні мільярди з дефіцитного держбюджету», — підсумував Сидорченко.

КУРС НА НАРВУ

Москва готує операцію проти країн Балтії

■ Петро Йосип

Дмитро Песков, речник Кремля, оголосив офіційну погрозу вторгнутися в Литву, Латвію та Естонію, які нібито надають Україні свій повітряний простір для атак безпілотних літальних апаратів (БПЛА) по Російській Федерації (РФ). «Ми будемо вживати заходів», — заявив він.

Деякі експерти припускають, що Москва може розпочати таку агресію вже 2026 року. А німецька розвідка вказує на те, що РФ активно розбудовує військову інфраструктуру проти Заходу, готуючись до потенційного зіткнення в середньотривалій перспективі. Німецький часопис Bild опублікував симуляції, згідно з якими РФ може спробувати окупувати Латвію та частину Литви за десять днів до повноцінної відповіді НАТО. Також розглядають сценарій гібридної війни або використання БПЛА для провокацій. Країни Балтії розраховують на ст. 5 Статуту НАТО про колективну оборону, проте планують заходи з масової евакуації та посилюють свої оборонні редути.

«НАРВСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА»

Та Bild уважає, що напад відбудеться насамперед на Естонію. Нещодавно вперше 2026-го російський Су-30 порушив повітряний простір Естонії. Пробув над естонською територією близько хвилини без попереднього узгодження маршруту й без радіозв'язку з авіаційним контролем. Так Кремль активно формує психологічне й інформаційне підґрунтя для можливої майбутньої війни проти НАТО.

За даними естонської розвідки, 2025 року РФ наростила виробництво боєприпасів, що може означати підготовку до нової наступальної операції за межами України. «Для Кремля підтримання цих запасів майже напевно є критично важливим елементом планування потенційних майбутніх конфліктів», — констатували експерти.

Зараз Кремль активізував кампанію зі створення «Нарвської народної республіки». Прикордонний міст через річку Нарву сполучає місто Нарву з російським Івангородом. Нагадаємо, що це третє за величиною прикордонне місто країни, що лежить на межі з РФ, і найвіддаленіший населений пункт на сході Європейського Союзу (ЄС) із населенням близько 50 тис. осіб, майже 90 % із яких розмовляють російською мовою.

Це було зумовлено радянською політикою після 1944 року: через руйнування Нарви під час Другої світової війни та заборону повертатися туди корінним естонцям у це місто масово переселяли фахівців з Росії та інших радянських республік для розбудови промисловости, що повністю змінило демографію. Після відновлення незалежності Естонії 1991 року значна частина жителів країни залишилася без гро-

мадянства або отримала «паспорти іноземців».

НАЙСЛАБШИЙ ПУНКТ

Та Таллінн загрозу з боку Росії наразі не перебільшує. Маргус Цахкна, міністр закордонних справ Естонії, заявив, що розмови про «Нарвську народну республіку» є частиною інформаційної операції РФ. За його словами, Нарва є і назавжди залишиться естонським містом. Інформація про нібито сепаратистський рух — дешевий спосіб спровокувати суспільство. Глава естонського зовнішньополітичного відомства каже, що заклики до створення «Нарвської народної республіки» є спробою посягти хаос і послабити єдність. «Такі тактики Росії ми вже бачили», — зауважив він.

Вадим Денисенко, голова аналітичного центру «Ділова столиця», також називає наступ на Естонію чи Латвію малореалістичним і залежним винятково від емоційних, а не логічних побажань Путіна, це також пов'язано з війною в Україні й Ірані.

До речі, у геополітичних аналізах Нарву часто згадують як один із найслабших пунктів Заходу в разі можливого збройного протистояння з РФ. У так званому нарвському сценарії, що передбачає швидкий військовий напад РФ на це прикордонне місто під приводом захисту російськомовного населення, Москва, погрожуючи застосуванням ядерної зброї, може заблокувати втручання та відповідь НАТО.

ТЕСТ ДЛЯ НАТО

Водночас Андрій Коваленко, керівник Центру протидії дезінформації при Раді національної безпеки й оборони України, відмітив, що, аналізуючи німецькі медіа щодо «нападу росіян на Нарву в Естонії», можна висувати, що Європа й досі живе в парадигмі старої війни з танковими колонами та ігнорує нові сценарії агресії, які будуть використані Росією. «Основна частина агресивних дій РФ проти Європи може стосуватися застосування БПЛА і ракет. Спершу агресія в повітрі, далі — штурмові групи, диверсії, і лише потім усе інше. На жаль, європейські журналісти мислять украй лінійно і готують суспільства європейських країн до менш реалістичних загроз, ніж є насправді», — констатував він.

Своєю чергою Віктор Ягун, директор Агенції з реформування сектору безпеки, переконаний, що Нарва — тест гібридної стратегії РФ проти НАТО. «Події навколо цього естонського міста не є випадковими інформаційними вкидами. Це виглядає як класична розвідувально-підготовча фаза російської гібридної операції, знайома Україні ще з 2014 року. Кремль традиційно працює не з танків, а з наративів: спершу створює інформаційну реальність, тоді політичну напругу, і лише потім можуть з'явитися силові інструменти. Нарва для цього — майже ідеальна ціль, — наголосив він. — Нарва сьогодні — це ж не про Естонію, а про нову фазу гібридної конфронтації Росії із Заходом».

Із досвіду України експерт нагадав, що гібридна

агресія починається не тоді, коли вже з'являються «зелені чоловічки», а коли виникає слово «республіка» у Telegram-каналах. «Саме тому найкраща протидія таким сценаріям — не лише армія, а й стійкість держави, сильна контррозвідка, імунітет суспільства до пропаганди і швидка реакція інституцій. Україна цей етап вже пройшла. Європа зараз проходить його в прискореному режимі», — підсумував Ягун.

А відомий український журналіст Віталій Портников указав, що весь розрахунок Кремля будується на тому, що Захід знову увімкне режим «глибокого занепокоєння» та зробить вигляд, що захоплення Нарви — внутрішня справа Естонії. «Якщо ж США і ЄС побояться прямого зіткнення з ядерним маніяком, це стане фактичним кінцем Північноатлантичного альянсу. Адже Путіну не потрібні естонські території як такі, його головна мета — знищити репутацію Заходу, — впевнений він. — Тут найцікавіше, як відреагує Захід. Якщо в США намагатимуться не помічати війни Путіна проти Естонії, якщо в ЄС скажуть, що не можна допускати прямого конфлікту з ядерною країною, то Путін отримає можливість зміцнитися на території країни-члена НАТО. І можна буде говорити про повільну смерть усього Альянсу. Тож у випадку з Естонією Путіну знадобиться не Нарва, а саме політична смерть Північноатлантичного альянсу, після чого Путін і Сі Цзіньпін зможуть упевнено почуватися переможцями у війні з колективним Заходом і лідерами, які відкинули США далеко від післявоєнних сфер впливу».

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Сергій Притула, волонтер:

— Потенційна ескаляція в Естонії — це смерть НАТО. І Путін це розуміє. Росіянам навіть не треба буде проводити там естонську версію так званої спеціальної воєнної операції. Утворення чергового покруча під назвою «Нарвська народна республіка» буде достатньо, щоб усе посипалось до біса. І якщо «найпотужніший оборонний альянс» не стане на захист суверенітету Естонії, то й справді виявиться «паперовим тигром», як його обзиває Дональд Трамп. Останній зробив усе, аби знівелювати міць і потужність НАТО, а тепер ображається, що НАТО не хоче допомогти бомбити Іран. То як учинять країни-члени НАТО, якщо переодягнені росіяни захоплять адміністративні будівлі в естонській прикордонній Нарві? Туреччина вдарить по РФ із запілля? Іспанські підводні човни вирушать топити російські? Може, Угорщина відправить війська захищати естонців? Чи Сполучені Штати відправлять спецназ захопити ботоксного діда, якому ще нещодавно американські військові стелили червону доріжку в Анкориджі? Оборонний альянс увесь у тріщинах. А Нарва його просто може добити. Тому з часом постане питання про створення нового глобального військового оборонного союзу. А тепер здогадайтеся, без якої країни цей новий альянс уявити неможливо. Бо є лише одна країна у світі, яка може і вміє бити по Росії. І робить це регулярно й дуже ефективно. Але тоді постане інше питання: чи потрібні левам паперові тигри?

Про співпрацю РФ з Іраном

■ Іван Зторський

Попри обмежені можливості у зв'язку з російсько-українською війною, Москва все ж намагається допомагати Тегерану. Російська Федерація (РФ) розширила обмін розвідданими та військовою співпрацю з Іраном для підтримки його в протистоянні Сполученим Штатам та Ізраїлю.

Ідеться про новітні модифікації безпілотних літальних апаратів (БПЛА), напрацьовані росіянами за роки застосування цих ударних дронів на війні проти України, які забезпечують їм надійнішу керуваність і цілевказання. Рашисти також надають консультації щодо того, скільки апаратів запускати в одній «хвилі» та на яких висотах. Крім того, з Москви передають дані про розташування американських об'єктів на Близькому Сході та об'єктів близьких союзників США в регіоні.

Ця співпраця поглибилася вже з перших днів американської операції. РФ напряму передає Ірану супутникові знімки американських об'єктів. Ці види підтримки подібні за своїм характером до того, як західні союзники останніми роками допомагали Україні. Уважається, що саме завдяки підтримці РФ Ірану вдалося поцілити в радарі військових США та інші об'єкти у Йорданії, Бахрейні, Кувейті й Омані.

А ще РФ завершує етапне постачання БПЛА, медикаментів і продовольства Ірану. Іранські та російські посадовці таємно обговорювали постачання дронів уже через

кілька днів після того, як Ізраїль і США атакували Іран. Постачання розпочалося в перших числах березня ц. р. Достеменно тип БПЛА, які передає РФ, невідомий, але експерти припускають, що Москва постачає дрони «Герань-2», які сама виробляє на основі іранських безпілотників Shahed-136.

Тегеран також звертався до Кремля з проханням про передачу сучасніших засобів протиповітряної оборони (ППО). У грудні 2025-го країни уклали угоду про постачання 500 переносних зенітно-ракетних комплексів (ЗРК) «Верба» та 2,5 тис. ракет до них. Проте Москва відхилила прохання Ірану щодо постачання ЗРК С-400 — однієї з найсучасніших російських систем ППО, імовірно, побоюючись ескалації у відносинах зі США.

Водночас у Східній Європі викрили мережу вербування місцевих жителів для диверсій і операцій з дестабілізації європейських країн в інтересах РФ. Вербувальники пропонували жителям Молдови, Болгарії, Сербії та інших країн Східної Європи «легкий заробіток» — 300–500 USD та оплачувану двотижневу поїздку з активним відпочинком. Насправді ж ці особи потрапляють до тренувальних таборів, де їх навчають керувати дронами, використовувати запалювальні пристрої та протидіяти поліції під час протестів. Інструкторами виступають особи, пов'язані з російською приватною компанією «Вагнер». Після «навчання» завербовані вирушають у країни Європи для здійснення «гібридних атак».

ДО СЛОВА

Африка вступає у велику війну: Уганда готова воювати проти Ірану. Про це заявило командування армії країни. Нагадаємо, що угандійська сучасна армія сформувалася на базі Національної армії опору після тривалої громадянської війни. Військо має на озброєнні переважно радянську та російську техніку, в т. ч. танки Т-72 і Т-90, а також винищувачі Су-30М.

■ Василь Нетудихата

Болгарські правоохоронці затримали 30 осіб, яких підозрюють у скуповуванні голосів перед майбутніми виборами.

Іван Анчев, заступник міністра внутрішніх справ

У Болгарії купували голоси на вибори

країни, заявив, що на території країни відбулося 51 втручання поліції за підозрами у скуповуванні голосів. За його словами, правоохоронне відомство продовжує активну роботу для того, щоб гарантувати

проведення чесних і вільних виборів.

Позачергові загальні вибори в Болгарії призначені на 19 квітня. Це будуть уже восьмі вибори з 2021 року. Вони проводяться після розпаду коаліції на чолі з

правоцентристською партією ГЕРБ, до якої увійшли Болгарська соціалістична партія та партія «Є такий народ» і яку підтримувала партія «Новий початок» підприємця та медіамагната Деляна Пеевського.

Уряд пішов у відставку в грудні 2025-го під тиском найбільших за останні десятиліття протестів, спричинених непопулярним проектом річного бюджету. З метою участі в парламентських виборах достроково пішов з посади й Румен Радев, президент країни.

ЛУКАШЕНКО ПРАГНЕ ЗБЛИЖЕННЯ З КІМОМ, А НЕ ТРАМПОМ

■ Олег Садовий

Джон Коул, спеціальний посланець президента США в Республіці Білорусь (РБ), заявив, що потенційна «велика угода» між Мінськом і Вашингтоном фактично нормалізувала б стосунки між країнами. «Стратегія Сполучених Штатів передбачає готовність до діалогу без попередніх умов. Жорсткі вимоги заблокували б перемовини. Відновлення зв'язків передбачають можливість візиту Олександра Лукашенка до Білого дому. Звісно, він хотів би цього, і ми ведемо перемовини з цього приводу», — зазначив він.

Кім Чен Ін і Олександр Лукашенко

Та білоруський диктатор поїхав з офіційним візитом не до США, а до Корейської Народно-Демократичної Республіки (КНДР). Разом з Кім Чен Ином, північнокорейським диктатором, вони підписали договір про дружбу та співпрацю між державами. Під час перемовин нелегітимний президент РБ заявив, що відносини між Мінськом і Пхеньяном переходять на принципово новий етап, а економіки двох країн взаємно доповнюють одна одну.

Лукашенко додав, що РБ, як і КНДР, виступає за багатополлярний світ, що ґрунтується на взаємній повазі до принципів рівності держав, невтручання у внутрішні справи та врахування інтересів одне одного. Кім сказав у відповідь, що відносини Білоруси й Північної Кореї мають давні традиції та історію. За його словами, обидві країни дотримуються схожої позиції з багатьох питань між-

народного порядку денного.

Північнокорейський диктатор висловив солідарність і повну підтримку диктатору білоруському, який, на його думку, прагне проводити самостійну політику, досягти миру й розвитку. Кім також підкреслив, що КНДР виступає проти неправомірного тиску на Білорусь із боку Заходу.

Це був перший офіційний візит Лукашенка до КНДР. Раніше він зустрічався з Кім Чен Ином у вересні 2025 року на території Китаю. Цього разу білоруського диктатора привітали 21 гарматним салютом, жителі Пхеньяна та школярі махали прапорцями обох країн, відбувся парад почесної варті північнокорейської армії. Лукашенко відвідав мавзолей Кім Ір Сен і Кім Чен Ір, попередні лідери КНДР. Гість також подарував Кіму гвинтівку «на випадок появи ворогів».

Після повернення додому самопроголошений президент РБ заявив про підготовку збройних сил країни до війни, хоча й наголосив, що Мінськ виступає категорично проти ведення бойових дій. За його запевненнями, комплексна перевірка армії Білоруси була необхідна для того, аби перевірити, як в умовах воєнного часу діятимуть підрозділи, приведені в повну бойову готовність. «Ніякого мирного часу й бути не може. Ми готуємося до війни. Для цього ми й створили збройні сили, для цього їх утримуємо, для цього народ віддає гроші, щоб утримувати нас із вами», — відзначив Лукашенко, звертаючись до військових, і додав, що не хоче війни, втім, на його переконання, Білорусь зможе відповісти на агресію. «Якщо раптом хтось вирішить із нами розмовляти і дивитися на нас через приціли зброї, ми відповімо. До цього й готуємося», — акцентував диктатор.

ФРН + ЯПОНІЯ

Токіо перегляне ключові документи з питань національної безпеки

■ Ігор Голод

Під час Другої світової війни Берлін і Токіо були союзниками. Тепер, схоже, історія повторюється: тиск авторитарних держав спонукає розглядати взаємопов'язані нові виклики.

ПОДИНЦІ НЕ ВПОРАТИСЯ

Борис Пісторіус і Сіндзіро Коїдзумі, міністри оборони Федеративної Республіки Німеччина (ФРН) та Японії відповідно, повідомили на спільній пресконференції, що під час перемовин на військово-морській базі Йокосука біля Токіо домовилися посилити співпрацю між країнами у сфері оборони. Зокрема, активізувати вже найближчим часом спільні навчання та взаємодію між збройними силами.

Пісторіус пояснив, що безпека Індо-Тихоокеанського регіону безпосередньо пов'язана з безпекою Європи. За його словами, Корейська Народно-Демократична Республіка (КНДР) становить дедалі більшу загрозу через підтримку нею Російської Федерації (РФ) у війні проти України. Німецький міністр зауважив, що така співпраця дає Пхеньяну бойовий досвід і водночас підвищує ризики для Японії.

Його японський колега за посадою погодився і визнав: «Майже неможливо самостійно впоратися з міжнародними викликами. Значення тісної співпраці між країнами-однорідцями, як-от Японія та ФРН, зараз є більшим, ніж будь-коли. Така взаємодія зміцнює стримування в регіоні».

Однак не лише КНДР турбує Японію. Коли опозиційний депутат японського парламенту запитав прем'єр-міністра Санае Такаїті про те, які загрози змусять її залучити сили самооборони, глава уряду відповіла, що її країна може вдатися до воєнних дій в разі нападу Китайської Народної Республіки (КНР) на Тайвань.

ТИСК КНР

Китайська влада відреагувала погрозою, що Японія зіштовхнеться з «нищівною» воєнною поразкою в разі втручання в можливий

тайванський конфлікт. Відтак обмежила авіарейс до Токіо й імпорт японських морепродуктів та провела в листопаді 2025-го восьмиденні військові навчання з бойовими стрільбами в Жовтому морі.

У грудні китайські військові літаки навели поблизу Окінави радар на японські винищувачі. Крім того, Пекін мобілізував тисячі рибальських човнів для створення плавучого бар'єра у Східнокитайському морі довкола спірного архіпелагу Дяояо (у Токіо його називають Сенкаку), щоб ускладнити доступ японської берегової охорони до нього. Зараз його контролює Токіо. Однак Пекін на нього теж претендує.

Родіон Еббіґгаузен, оглядач Deutsche Welle, вважає: «Очевидно, що ФРН і Японія через географічну віддаленість та обмежені військові ресурси зможуть надати одна одній лише обмежену підтримку. Тому військова співпраця зосереджується на навчаннях військово-морських сил, військово-повітряних сил і медичних служб».

Acquisition and Cross-Servicing Agreement (ASCA) дає змогу збройним силам у разі потреби надавати одні одним підтримку у вигляді палива, забезпечення та матеріалів. Японія має угоди ASCA з вісьмома країнами, до яких, окрім ФРН і США, належать також Австралія, Канада, Франція, Англія, Італія та Індія».

ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВА КООПЕРАЦІЯ

Але Пісторіус запропонував Коїдзумі й нову рамкову угоду про взаємний доступ, яка спрощує перебування та розгортання військ обох країн на своїй території для навчань, вправ і спільних операцій та значно зменшує бюрократичні перепони.

Відтак Politico констатувала: «Ця ініціатива відображає ширший стратегіч-

Борис Пісторіус і Сіндзіро Коїдзумі зустрілися на японській військово-морській базі в Йокосуці

ний зсув у Берліні й Токіо, де посилення тиску з боку авторитарних держав — від війни РФ в Україні до КНР та КНДР — спонукає обидва уряди розглядати безпекові виклики як взаємопов'язані та поглиблювати двосторонню оборонну співпрацю».

Окрему увагу сторони зосередили на подальшому розгортанні військово-промислової кооперації, що триває вже понад 50 років. Однак наразі обмежується здебільшого спільною розробкою гвинтокрилів родини H145 німецькою компанією Airbus і японською Kawasaki Heavy Industries.

Німецький міністр зазначив, що потенціал співпраці сторін значно ширший — від морської розвідки до створення сучасних систем озброєння. 2024 року країни активізували військові контакти: німецькі військово-морські та повітряні сили відвідували Японію, а японські кораблі заходили до порту Гамбурга.

Крім того, японські винищувачі F-15 брали участь у спільних заходах із Люфтваффе. Того ж року сторони підписали масштабну логістичну угоду. Еббіґгаузен дійшов висновку, що «головна увага візиту міністра оборони ФРН до Японії була приділена питанням озброєння». «Безпека та оборона є не лише політичним, а й приватно-економічним і суспільним завданням, — заявив Пісторіус перед Японською торговельною палатою. — Без безпеки

немає процвітання економіки, без економіки немає безпеки».

ЗМІНА ЕПОХ

Однак до 2014 року експортувати летальну зброю Made in Japan було заборонено. Щойно 2010-го ФРН визнала Японію «партнером, рівним НАТО», що дозволило здійснювати масштабний експорт озброєння та налагодити тісну співпрацю в оборонній галузі.

Із 2021-го німецько-японська угода про безпеку регулює обмін секретною інформацією, зокрема щодо озброєння. А 22 березня 2026 року міністра супроводжували під час візиту до Японії одразу шестеро генеральних директорів німецьких оборонних компаній. Оглядач Deutsche Welle резюмував: «Німеччина та Японія хочуть разом шукати нові шляхи».

Попередні й справді явно застаріли. Адже після 1945 року в обох країнах військовим відводилася лише другорядна роль. Приміром, Японія прийняла 1947 року пацифістську конституцію та назвала свою армію «Сили самооборони». Натомість Бундесвер створили лише 1955-го.

Гарантії безпеки надавали обом країнам Сполучені Штати. Однак у XXI ст. умови змінилися — сумніви в надійності гаранта виникли відтоді, як президентом США став Дональд Трамп. А після того як РФ

розпочала агресивну війну проти України, а КНР посилює зазіхання на домінування в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, Японії довелося ґрунтовно озброюватися.

Японія також поступово відходить від своєї пацифістської конституції. Керівник її уряду прагне внести зміни до ст. 9, згідно з якою Японія «назавжди» відмовляється від війни.

Крім того, вона має намір збільшити видатки на оборону щонайменше до 2 % від валового внутрішнього продукту Японії. 24 жовтня 2025 року Такаїті окреслила в програмній промові в парламенті з нагоди вступу на посаду плани уряду з посилення обороноздатності країни.

Серед них — створення національного розвідувального управління, перегляд політики обмежень експорту військової продукції та формування космічних сил у складі військово-повітряних сил. Японський уряд має також намір розширити перелік військової продукції, дозволеної до експорту.

Зокрема, за певних умов дозволити її поставки країнам — учасницям збройних конфліктів. Передбачається, що принципова заборона на передачу такої продукції країнам, що воюють, збережеться, проте буде можливість винятків у разі наявності особливих обставин, а рішення прийматимуться урядом у кожному конкретному випадку.

ДО СЛОВА

У квітні японські сухопутні війська вперше з часів Другої світової війни візьмуть участь у військових навчаннях на Філіппінах. За словами Луї Дема-ала, речника філіппінської армії, близько 300 військовослужбовців Наземних сил самооборони Японії візьмуть участь у щорічних спільних

навчаннях армії «Салакніб» із філіппінськими й американськими військовими. До навчань також приєднається Австралія. Японія зазвичай була задіяна до спільних військових навчань США та Філіппін як спостерігач. Однак тепер це буде перший випадок у післявоєнній історії, коли

Японія повноцінно візьме участь у спільних навчаннях, що передбачають тренування наземних бойових дій. Цього разу пряма участь Японії у військових навчаннях відбувається після того, як торік набула чинності угода про взаємний доступ між двома країнами.

■ Мирослава Бзікадзе

Ситуація довкола перемовин Дональда Трампа з Тегераном щодо припинення війни на Близькому Сході розвивається надзвичайно динамічно. Він стверджує, що іранське керівництво фактично погодилося на більшість вимог Вашингтона, водночас продовжуючи воєнний та економічний тиск.

Однак Іран усе спростовує — там кажуть, що відмовилися від пропозицій США й висловили намір захопити території Об'єднаних Арабських Еміратів та Бахрейну в разі, якщо Сполучені Штати розпочнуть наземну операцію.

«БЛАГАЮТЬ ПРО МИРНУ УГОДУ»

Американський лідер запевняє світ, що війна на Близькому Сході наближається до завершальної стадії — залишилося якихось кілька тижнів. Мовляв, надіслав Тегерану мирний план врегулювання конфлікту з 15 пунктів і той погодився із більшістю з них. За словами глави Білого дому, США та Іран ведуть продуктивні перемовини щодо завершення війни, Іран нібито благає про угоду, але боїться це визнати. Крім того, наказав на кілька днів відкласти удари по іранській енергетиці.

«Вони дуже бояться, що їх уб'ють власні ж люди. Вони також бояться, що їх уб'ємо ми. Ми надзвичайно добре посуваємося в цих перемовинах. Але ніколи не знаєш, що відбувається з Іраном, бо ми домовляємося, а потім нам завжди доводиться їх підривати... чи бомбардувальниками B52, чи розривом знакової ядерної угоди 2015 року, яку Тегеран підписав зі світовими державами, у т. ч. Сполученими Штатами, Російською Федерацією (РФ) і Китаєм», — зазначив господар Овального кабінету.

І додав, щоправда, без подробиць, що теперішні керівники Ірану поведуться «дуже розсудливо». «Гадаю, ми укладемо з ними угоду. Я достатньо впевнений. Але можливо, що ми цього не зробимо. Однак у нас уже відбулася зміна режиму. Іранський режим був знищений, розбитий. Вони всі мертві», — резюмував президент США.

Однак, як повідомила Bloomberg, досі незрозуміло, чи справді сторони

МИРОТВОРЧИСТЬ У ГЛУХОМУ КУТІ

Президент США вважає, що війна на Близькому Сході наближається до завершення

ведуть перемовини. «Вони погодилися на більшість пунктів. Чому б їм цього не робити? Ми будемо просити про ще декілька речей», — сказав Трамп, хоча й не уточнив, на які саме поступки пішов Іран.

Тим часом Ішак Дар, міністр закордонних справ Пакистану, заявив, що його країна буде рада виступити господарем і посередником у проведенні конструктивних перемовин між двома сторонами. Таку заяву він зробив після чотиристоронньої зустрічі в Ісламабаді, столиці Пакистану, за участю міністрів закордонних справ Саудівської Аравії, Туреччини і Єгипту, присвяченої деескалації та припиненню війни на Близькому Сході.

МИРНИЙ ПЛАН ЧИ КАПІТУЛЯЦІЯ?

Про мирний план, що складається з 15 пунктів і спрямований на припинення бойових дій на Близькому Сході, розповіла Керолайн Левітт, прессекретар Білого дому. Його іранцям передали через Пакистан. Речниця відмітила, що цей крок відображає прагнення адміністрації президента Трампа знайти дипломатичний вихід із конфлікту, який уже спричинив відчутні економічні наслідки. За її словами, перемовини відбуваються, однак воєнна операція триватиме до досягнення встановлених цілей.

За інформацією джерел журналістів, так званий мирний план Трампа щодо Ірану охоплює ключові питання, у т. ч. програми балістичних ракет і ядерні розробки. По суті, це виглядає як капітуляція. Ось деякі з пунктів, які оприлюднили незалежні медіа: Іран повинен узяти на себе зобов'язання ніколи не розробляти ядерну зброю; Іран повинен передати свої запаси збагаченого урану Міжнародній агенції з атомної енергії; атомні електростанції в Натанзі,

Ісфахані та Фордо мають бути демонтовані; іранська ракетна програма має бути обмежена як за дальністю, так і за кількістю ракет; Ормузька протока має залишатися відкритою; відмова від підтримки проксі-сил — припинення фінансування їх і постачання зброї терористичним організаціям «Хезболла», ХАМАС та «Ісламський джихад», а також допомоги хуситам у Ємені; не загрозувати Ізраїлю.

Експерти відзначили, що насправді категорично неприйнятними для керівництва Ірану можуть виявитися аж ніяк не «ядерні пункти», а публічна відмова

« Трамп установив для Ірану крайній термін, щоби прийняти угоду про припинення війни або отримати удари США по його електростанціях »

від допомоги союзникам та ідеологічна ворожість до Єрусалима. Останнє взагалі є одним із наріжних каменів політичної системи теперішнього Тегерана.

Трамп установив для Ірану крайній термін, щоби прийняти угоду про припинення війни або отримати удари США по його електростанціях. Крім того, американський президент оголосив, що хоче захопити нафтові ресурси Ірану, а це означатиме значне загострення конфлікту.

«Чесно кажучи, мені найбільше подобається захопити нафту в Ірані, але деякі дурні люди в США кажуть: «Навіщо ти це робиш?» Але це дурні люди», — наголосив він в інтерв'ю Financial Times.

Однак Bloomberg припускає, що захоплення іранської нафти вимагало ризикованої воєнної операції, яка передбачала б вторгнення та окупацію головного експортного вузла

країни — острова Харк, де розташована також іранська військово-морська база. Трамп наголосив, що захоплення острова Харк «також означало б, що нам довелося б там затриматися на якийсь час».

За його словами, війна закінчиться незабаром, адже економічні наслідки можуть перерости в політичну відповідальність для Республіканської партії перед проміжними виборами в листопаді ц. р.

ТЕГЕРАН СМІЄТЬСЯ

Натомість Тегеран заперечує факт перемовин зі США, називаючи заяви Трампа вигадками. Іранські військові й офіційні особи висміяли ці заяви, зазначаючи, що Сполучені Штати намагаються створити очікування дипломатії.

Вони вказали, що США можуть фактично вести перемовини самі з собою, адже Білий дім активно розказує про контакти з Тегераном щодо завершення війни. Як поінформував CNN, Ебрахім Золфакарі, речник Збройних сил Ірану, у зверненні на державному телебаченні розкритикував американське керівництво і заявив, що «час їхніх обіцянок уже минув». «Невже ваші внутрішні суперечки зайшли настільки далеко, що ви ведете перемовини самі з собою? Сила, якою ви раніше пишалися, фактично обернулася для вас поразкою. Ціни на нафту й енергоносії не повернуться до попереднього рівня, доки керівництво Сполучених Штатів не відмовиться від ідеї нападу на Іран», — підкреслив речник.

Крім нього, Мортеза Сіміарі, іранський аналітик із питань національної безпеки, заявив державному телеканалу IRIB, що Тегеран готовий до радикальної зміни регіонального ландшафту. На його думку, у разі будь-якої воєнної помилки з боку США на порядку денному іранських збройних сил стоїть вихід до берего-

вих ліній Об'єднаних Арабських Еміратів і Бахрейну. Сіміарі акцентував, що нова стратегія Ірану передбачає негайну та жорстку відповідь на будь-які загрози суверенітету країни.

Ці заяви збіглися з активізацією ударів іранських безпілотних літальних апаратів і ракет по стратегічних об'єктах у регіоні, що вже викликало занепокоєння з боку Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй. Міжнародна спільнота висловлює стурбованість через можливу повну блокаду енергетичних маршрутів і пряме втягування арабських монархій у велику регіональну війну. Подібна агресивна риторика Тегерана, за оцінками експертів, спрямована на витіснення військового контингенту США з регіону та встановлення повного іранського контролю над акваторією Перської затоки, що за масштабами наслідків порівнюється з агресією РФ у Європі.

ВАЖЛИВО

Американська армія повністю знищить енергетику та нафтовидобуток Ірану, якщо нове, розумніше керівництво країни не піде на угоду зі Сполученими Штатами й не розблокує Ормузьку протоку. Про це Трамп минулого тижня написав у власній соціальній мережі Truth Social. А також про те, що Вашингтону і Тегерану нібито вдалося досягти значного прогресу в перемовинах про завершення війни.

«Однак якщо з якоїсь причини угоди не буде досягнуто найближчим часом, що, імовірно, відбувається, і якщо Ормузька протока не буде негайно відкрита для бізнесу, ми завершимо наше миле перебування в Ірані, підірвавши і повністю знищивши всі опреснювальні установки, які ми досі навмисно не чіпали», — попередив американський лідер. Він назвав це відплатаю за солдатів США та інших людей, яких Іран «замучив і по-звірячому вбив за 47 років царства терору старого режиму».

Ця заява глави Білого дому пролунала наступного дня після того, як він повідомив, що Тегеран нібито погодився з великою частиною плану США щодо припинення вогню з 15 пунктів, переданого через посередників у Пакистані. У відповідь Іран висунув п'ять своїх умов, у т. ч. збереження контролю над Ормузькою протокою.

ПРІОРИТЕТИ ВАШИНГТОНА

Київ прагне, щоб Україна з них не випала

■ Євген Клен

Дональд Трамп заявив, що Іран хотів зробити його аятолою. «Ще ніколи не було глави країни, який хотів би цієї посади менше, ніж я. Ми чуємо їх дуже чітко. Вони кажуть: «Ми хотіли б зробити вас наступним верховним лідером». Ні, дякую. Я цього не хочу», — сказав він на щорічній благодійній вечері Національного республіканського комітету Конгресу. «Це звучить дивно, але я справді вірю, що я миротворець», — зазначив американський лідер.

НОВІ НАПАДКИ НА УКРАЇНУ

Він також звинуватив Україну в змові задля переобрання Джо Байдена 2024 року. Президент підписав статтю порталу Just The News так: «США перехопили повідомлення українського уряду, в яких обговорювали змову з метою відправити гроші на переобрання Байдена».

А під час розмови з журналістами в Білому домі господар Овального кабінету заявив, що Сполученим Штатам взагалі не треба було «лізти у війну в Україні» й безоплатно передавати їй озброєння. Він учергове обурився діями попередньої адміністрації, яка «передала Україні 350 млрд USD». «Україна за тисячі миль за океаном, — наголосив глава Білого дому — Ми їм (українцям) допомогли. У нас був президент-дурень, який дав їм 350 мільярдів і нічого за це не одержав».

Трамп запевнив, що Байден «передав Україні боеприпаси, які зараз конче потрібні США на Близькому Сході». «Ми виробляємо боеприпаси всюди, бо вони нам потрібні. Він так багато віддав Україні й нічого за це не отримав. А я продаю їм боеприпаси. За це платять Європейський Союз. Що це взагалі таке? Вони ж мусять щось робити, правда?» — завершив свою

промову американський президент.

ГАРАНТІЇ БЕЗПЕКИ

Своєю чергою Володимир Зеленський повідомив, що Сполучені Штати пропонують Україні свої гарантії безпеки в обмін на виведення українських військ з неокупованої частини Донецької та Луганської областей. За його словами, президент США в питаннях завершення війни обрав стратегію тиску на Україну, а не на Російську Федерацію (РФ). «Виведення українського війська з Донбасу поставить під загрозу безпеку України і Європи загалом», — переконував український лідер.

Він додав, що Сполучені Штати зараз зосереджені на власному конфлікті з Іраном, тому Трамп чинить тиск на Україну, намагаючись швидко припинити війну. На думку Зеленського, РФ, яка вимагає виведення українських військ зі сходу, зробила ставку на те, що Вашингтон утратить інтерес до перемовин і зрештою вийде з них.

Ще в січні ц. р. Financial Times писала, що гарантії безпеки від США для України залежатимуть від попередньої згоди Києва на виведення своїх військ із неокупованої частини Донбасу. Вісім джерел поінформувало, що Вашин-

гтон буцімто пропонував Києву більше озброєння для зміцнення української армії в мирний час, якщо той погодиться на угоду. Анна Келлі, заступник пресекретаря Білого дому, тоді назвала ці повідомлення «брехнею», що має на меті зіпсувати прогрес, досягнутий у мирному процесі.

Спростували й теперішню інформацію. Марко Рубіо, державний секретар США, стверджував, що Вашингтон не вимагав від України виведення військ із Донбасу в обмін на гарантії безпеки. За його словами, такі повідомлення засобів масової інформації не відповідають дійсності. Глава американського зовнішньополітичного відомства також розкритикував подібні заяви з боку Зеленського й уточнив, що гарантії безпеки можуть набути чинності лише після завершення війни.

Водночас «Українська правда» відзначила, що навколо статусу неокупованих частин Донбасу створили перемовну конструкцію, яку спеціальні посланці президента США разом із Москвою протягом майже пів року намагаються «продати» Києву як закінчення війни. Інші питання, на кшталт енергетичних чи гуманітарних, існують переважно заради демонстрації «динаміки» та «прогресу». Ключовим залишається пункт про готовність чи неготовність України вивести свої війська з Донецької та Луган-

ської областей. Проте Київ не погодиться віддати РФ згадані області, оскільки відступ відкріє Росії шлях до центру країни і не зупинить нових вимог Кремля.

ВШАНУВАННЯ ПРЕЗИДЕНТА

Тим часом Дональд Трамп отримує все більше знаків пошани. Так, Федеральна комісія з образотворчих мистецтв

США підтримала дизайн пам'ятної золоті монети із зображенням 47-го президента. Випуск цієї монети приурочили до святкування 250-річчя країни. Монета

буде виготовлена з 24-каратного золота. На її лицьовому боці міститиметься портрет Трампа в Овальному кабінеті, а також зазначені ключові дати — 1776 і 2026. На звороті зобразять білоголового орлана, що є символом Сполучених Штатів.

А от нові доларові банкноти, які почнуть друкувати в червні ц. р., міститимуть ще й підпис Дональда Трампа. Про це також сповістило Міністерство фінансів Сполучених Штатів. Експерти застерігають, що це порушення традиції, яка налічує більш ніж 150 років і передбачає розміщення на банкнотах лише підпису секретаря

казначейства, яким нині є Скотт Бессент. Тепер підпис Трампа буде поруч із його підписом. Раніше жоден інший президент США не вимагав додати на національну валюту своє ім'я. Усі діячі, зображені на доларах, з'являлися там уже після смерті на знак визнання наступними поколіннями їхніх заслуг перед країною. Та, за словами Бессента, «немає кращого способу відзначити історичні досягнення Дональда Трампа, ніж за допомогою доларових банкнот із його іменем». Подію теж пов'язують зі святкуванням Сполученими Штатами 250-річчя з дня проголошення Декларативної незалежності.

Президент США, який прагне встановити контроль над Ормузькою протокою, розглядає ідею перейменування цієї стратегічної водної артерії на свою честь: «Вони повинні відкрити її, повинні відкрити протоку Трампа. Я маю на увазі Ормузьку. Вибачте, мені дуже шкода. Жажлива помилка. У фейкових новинах напишуть: «Він випадково сказав». Ні, у мене не буває випадковостей, принаймні не так багато».

Як писав Meest, раніше Трамп перейменував Мексиканську затоку в Американську. А Рон де Сантіс, губернатор Флориди, підписав закон про перейменування Міжнародного летовища «Палм-Біч» також на честь Дональда Трампа, хоча той іще живий.

У фейкових новинах напишуть: «Він випадково сказав». Ні, у мене не буває випадковостей, принаймні не так багато».

Як писав Meest, раніше Трамп перейменував Мексиканську затоку в Американську.

А Рон де Сантіс, губернатор Флориди, підписав закон про перейменування Міжнародного летовища «Палм-Біч» також на честь Дональда Трампа, хоча той іще живий.

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Сергій Кислиця, перший заступник керівника Офісу президента України:

— Коли мова зайшла про нові гарантії США для України, варто згадати про Будапештський меморандум. Англійська, з одного боку, й українська та російська версії документа, із другого, різняться. В англійській Україні надавали

assurances (запевнення), тоді як в українській і російській — гарантії. Ця різниця залишається критично важливою в юридичній, політичній і професійній сферах. Хоча обидва поняття передбачають обіцянку, гарантія є юридично обов'язковим зобов'язанням, тоді як запевнення часто стосується «м'якшого» політичного кон-

тексту. Певен, що українська версія перекладу не випадкова. Вона була свідомо обрана Москвою і, ймовірно, Києвом для створення уявлення щодо сили меморандуму й узятих на себе зобов'язань РФ, Великою Британією та США. Останні дві англійські країни не особливо переймалися українською чи російською версією. Треба

бути телепнем, аби думати, що Москва щиро переймалася силою і дієвістю гарантій безпеки для України. Усі подальші події: агресія, окупація — тому підтвердження. Москві було потрібно роззброїти й послабити Україну. А Вашингтон прагнув зробити Україну без'ядерною і пильнував, аби ні в листуванні з Єльциним і союзниками, ні

в самому документі не йшлося про гарантії. Бо не хотів їх надавати. Сполучені Штати заплущили очі на іншомовні версії меморандуму, оскільки він не мав юридичної сили й ніколи не був ратифікований країнами-підписантами. Та тепер ідеться таки про гарантії, адже Україна зважає на уроки минулого.

Російський танкер пустили на Кубу

■ New York Times

Берегова охорона США не стала перешкоджати російському танкеру, завантаженому сировою нафтою, на шляху до Куби. Про це пише The New York Times.

За інформацією видання, відповідне рішення ухвалили для того, щоб забезпечити острів необхідними енергоресурсами після кількох місяців фактичної нафтової блокади з боку адміністрації президента Трампа.

За даними неназваного американського чиновника, обізнаного зі ситуацією, танкеру дозволили безперешкодно продовжити маршрут. Рухаючись зі швидкістю 12 вузлів, танкер дістався до міста Матансаса на Кубі. Аналітики вважають,

що прибуття російського танкера може частково стабілізувати ситуацію в країні, яка перебуває в умовах загострення енергетичної кризи. «Це також зменшить тиск на кубинський уряд, який бореться із загрозою економічного колапсу та ескалацією погроз із боку Вашингтона, і продемонструє, що острів усе ще може розраховувати на свого давнього союзника — Росію», — зазначає газета.

Берегова охорона США має в цьому регіоні два катери, які потенційно могли б перехопити танкер. Проте вона не отримала наказу про блокування танкера. Тож залишається незрозумілим, чому Білий дім вирішив не перешкоджати російській нафті, а також чи дозволятиме подібні постачання на Кубу в майбутньому.

Путін був готовий до миру, але передумав

■ New York Times

Економічна криза в Російській Федерації (РФ) та критичне падіння доходів від нафти на початку року змусили російського диктатора серйозно розглядати можливість деескалації війни в Україні. Однак воєнний конфлікт США з Іраном кардинально змінив ситуацію, нівелювавши тиск на Кремль і зупинивши підготовку до мирних перемовин, зазначає The New York Times.

Наприкінці січня ц. р. російська економіка демонструвала ознаки руйнації: через санкції та війну виробництво скорочувалося. А нафту доводилося продавати Індії за ціною 22 USD за барель, що було втричі нижче ринкової вартості.

У лютому Путін уперше за час війни звернув увагу на занепад економіки та виявляв готовність до зміни курсу. Ознакою серйозності намірів стала підготовка до ротації перемовної групи. Кирило Дмитрієв, спеціальний посланець Кремля, опинився на межі звільнення. Його місце мав

посісти Ігор Сечин, голова «Роснефті», який має досвід налагодження зв'язків із керівництвом американських нафтових компаній.

Проте перспектива завершення війни в Україні була заблокована 28 лютого після вбивства аятоли Алі Хаменеї. Початок війни в Ірані спричинився до різких змін на користь Москви: ціни на нафту підскочили вище за 100 USD за барель. Сполучені Штати скасували санкції проти російської нафти для стабілізації ринку. Зріс світовий попит на російські добрива через загрозу продовольчої кризи.

Для Кремля іранська кампанія США стала стратегічною перевагою, оскільки вона відвернула увагу й ресурси Вашингтона від України. Сполучені Штати витрачали боеприпаси, призначені для Збройних сил України, а розбіжності всередині НАТО поглибилися. У Кремлі вважають, що затяжний конфлікт з Іраном підірве позиції Дональда Трампа й Республіканської партії на майбутніх виборах, що, з погляду Путіна, робить будь-які поступки щодо України безглуздими.

Мохаммад Багер Галібаф

США ШУКАЮТЬ НАСТУПНИКА В ІРАНІ

■ Politico

Адміністрація президента Трампа поступово змінює курс щодо Ірану, переходячи від воєнного тиску до пошуку дипломатичних рішень. Однією з ключових фігур, яку в Білому домі розглядають для майбутніх перемовин, став Мохаммад Багер Галібаф, 64-річний спікер іранського парламенту, повідомляє Politico.

Попри напружену риторику з боку Галібафа, який раніше робив жорсткі заяви на адресу США, у Вашингтоні його розглядають як прагматичного політика, із яким можна вести справи. Білий дім проводить своєрідне

«стрес-тестування» кількох кандидатів усередині іранської системи, намагаючись знайти того, хто готовий укласти вигідну угоду, зокрема щодо нафти, аналогічно до венесуельського сценарію з Делсі Родрігес. Для американ-

ського лідера ключовим пріоритетом залишається економічна стабільність. Зокрема, його адміністрація утримується від атак на стратегічно важливі об'єкти, як-от острів Харг, що є основним центром експорту іранської нафти. Мета — знайти компроміс із майбутнім тегеранським керівництвом, яке запропонувало б стабільні постачання енергоресурсів в обмін на можливість зберегти внутрішній політичний контроль. Водночас сценарій із поверненням опозиціонера Рези Пехлеві розглядають як малоімовірний через його недостатню підтримку всередині Ірану та ризик дестабілізації.

Американська адміністрація шукає впливових представників іранської еліти, які, подібно до чавістів у Венесуелі, змогли б забезпечити необхідний Вашингтону діалог та ухвалення компромісних домовленостей. Проте аналітики висловлюють сумніви в ефективності такого підходу. Вони кажуть, що глибока недовіра іранського військового керівництва до США стане серйозною перешкодою. Однак у Білому домі оптимістично оцінюють перспективи «венесуельського сценарію» та сподіваються незабаром досягти прогресу у відкритті Ормузької протоки й припиненні воєнної напруженості. Це має заспокоїти світові енергетичні ринки й зупинити подальше здрожчання нафти.

Трампа хоче «захопити» нафту Ірану

■ Financial Times

Президент США заявив в інтерв'ю Financial Times, що має намір «захопити» нафту в Ірані за зразком сценарію у Венесуелі, де Вашингтон планує контролювати нафтову галузь після усунення диктатора Ніколаса Мадуро. «Чесно кажучи, мені найбільш до вподоби забирати нафту в Ірані, але деякі дурні люди в США кажуть: «Навіщо ти це робиш?». Але то дурні люди», — поділився він.

FT вважає, що такий сценарій може передбачати захоплення острова Харк — ключового хабу, через який експортують більшу частину іранської нафти. У публікації зазначається, що така операція є ризикованою, адже може призвести до нових утрат серед

американських військових, зростання витрат і затягування війни. «Можливо, ми захопимо острів Харк, а може, і ні. У нас є багато варіантів. Це також означало б якийсь час там залишатися. Не думаю, що в них є якась оборона. Ми могли б захопити його дуже легко», — запевнив Трамп.

Водночас, попри жорстку риторику, він сказав, що непрямі перемовини між США й Іраном за посередництва Пакистану просуваються. А якщо Тегеран не погодиться на угоду про припинення війни, Сполучені Штати можуть завдати нових ударів по енергетичному сектору Ірану. На запитання про можливість швидкого припинення вогню та відкриття Ормузької протоки господар Овального кабінету не надав конкретної відповіді. «У нас залишилося близько

3 тис. цілей, ми бомбили 13 тис. цілей — і ще кілька тисяч цілей попереду. Угода може бути укладена досить швидко», — відмітив президент США.

А також стверджував, що в Ірані вже відбулася «зміна режиму» після ліквідації верховного лідера Алі Хаменеї та інших посадовців високого рангу. «Люди, з якими ми маємо справу, — це зовсім інша група людей. Вони дуже професійні», — відзначив Трамп. Крім того, повторив свої припущення щодо можливого стану Моджтаби Хаменеї: «Син або мертвий, або в дуже поганому стані. Ми взагалі нічого про нього не чули. Він зник». Натомість у Тегерані переконують, що новий лідер перебуває у безпеці, однак його тривала відсутність на публіці породжує численні припущення.

«ДРУЖБА» В ОБМІН НА ГАЗ

Орбан розпорядився з липня зупинити транзит палива через Угорщину до України

■ Мирослава Бзікадзе

Віктор Орбан, прем'єр-міністр Угорщини, віддав розпорядження зупинити транзит природного газу через його країну до України з липня ц. р.

Це рішення пов'язане з політичними суперечками, зокрема довкола транзиту нафти через нафтогін «Дружба». Крім того, це посилить енергетичну напругу в Україні, може призвести до дефіциту блакитного палива під час опалювального сезону та необхідності термінового пошуку дорожчих альтернативних джерел у Європі. Водночас у Києві зазначили, що мають необхідні обсяги газу й продовжать їх отримувати, а рішення Орбана порушує серйозні юридичні питання.

«НЕМА НАФТИ — НЕМА ГАЗУ»

Торгівля газом перебуває в руках приватних компаній, зокрема тих, які торгують цим енергоносієм, і тих, які забезпечують його транспортування трубопроводами. В Угорщині — це оператор FGSZ, дочірня компанія нафтогазової групи MOL. Трейдери купують транзитні потужності в операторів трубогонів, які розподіляють на аукціонах.

Указ Орбана забороняє FGSZ із липня ц. р. надавати потужності для транзиту до пунктів пропуску на територію України, доки не буде відновлений транзит російської нафти через «Дружбу». Як писав Meest, росіяни пошкодили цей нафтогін у січні ц. р. внаслідок своєї атаки. «Доки Україна не надасть нам нафту, вона не отримає газу з Угорщини», — заявив глава угорського уряду.

Проте компанія FGSZ уже продала потужності на другий квартал, до червня ц. р. Тож будь-яке втручання в ці контракти наразило б уряд Угорщини на величезні вимоги про відшкодування. За словами Георгія Тихого, речника Міністерства закордонних справ України, єдиним наслідком відмови від експорту газу до України з боку Орбана

буде позбавлення угорців 1 млрд USD на рік від продажу газу. «Україна зараз має необхідні обсяги газу й продовжить їх отримувати навіть у разі припинення постачання Угорщиною. Попри погрози Віктора Орбана Україна продовжує отримувати блакитне паливо транзитом з Угорщини, — поінформував він. — Україна, на відміну від Угорщини, свого часу вжила необхідних заходів для того, щоби постачання ресурсів було диверсифіковане і не залежало від того, чого захоче прем'єр-міністр сусідньої країни в рамках своєї виборчої кампанії з політичних мотивів».

Водночас Володимир Зеленський обговорив із Даніелем Шапу, президентом Мозамбіку, импорт газу до України. За його словами, Київ зацікавлений у додатковому постачанні енергоресурсів і пропонує власні технології для зміцнення безпеки цієї країни.

«Україна зацікавлена в додатковому постачанні енергоресурсів. Мозамбік зацікавлений у нашому українському досвіді й технологіях, щоби посилити внутрішню безпеку та захистити людей від терору», — розказав президент України.

Крім енергетики й оборони, лідери держав обговорили взаємодію у сфері цифровізації. Також ішлося про спільні зусилля в забезпеченні продовольчої безпеки. Мапуту розглядає можливість упровадження українських технологічних рішень для захисту власного населення від терористичних загроз. Для реалізації цих планів сторони домовилися про координацію дій на рівні профільних відомств.

АЛЬТЕРНАТИВИ ПРАКТИЧНО НЕМАЄ

Проте Юрій Корольчук, співзасновник Інституту

Трубопровід «Дружба» та географія постачання через нього нафти

енергетичних стратегій, сказав, що майже 50 % импортного газу, який надходить до України, постачається через Угорщину, яка, своєю чергою, імпортує його з Російської Федерації (РФ) через «Турецький потік». «Особливої альтернативи постачання газу з Угорщини Україна не має. Авжеж, є інші магістральні газогони, які можна використовувати, — Польща, Словаччина, Румунія. Але питання не лише в їхній пропускну здатності, а й у тому, що цей газ іще треба купити. Досі єдиним великим постачальником залишається РФ», — пояснив він.

Ще одним значним постачальником газу до Європи є Азербайджан. Україна торік навіть отримувала тестові обсяги палива з цієї країни, однак до стабільних партій справа не дійшла. «Азербайджан на рік дає 10 млрд куб. м газу на Європу. Але в них є свої клієнти — цей газ через Трансадриатичний газопровід суне в Італію. Ми туди вклинитись не можемо», — констатував експерт.

І додав, що Угорщина отримує трубопровідний російський газ через «Турецький потік», а Україна фактично купує його у трейдерів. «Але треба розуміти, що трейдери не будуть помпувати газ десь із боку Швейцарії чи Німеччини. Вони візьмуть те, що по-

ряд. Тому фізично це лише російський газ, звісно», — наголосив Корольчук.

За його словами, Угорщина як партнер РФ домовляється про закупівлю ресурсу, після чого перепродає його Україні. «Якщо подивитися загалом, то десь під 50 % — це власне той газ, який отримуємо через Угорщину. Може бути навіть більше, усе залежить від різних ситуацій, контрактів тощо. Тому замістити його зараз буде вкрай складно», — поділився фахівець.

Водночас Словаччину як альтернативного постачальника також складно розглядати, адже вона отримує той самий російський газ через Угорщину. «Тобто Будапешт, відмовляючи в постачанні Києву, дасть можливість отримувати газ через Словаччину? Не знаю, чи Братислава на це піде. Словачки вже аварійну електрику українцям відікли. Про це мало говорять, але це ризик», — звернув увагу Корольчук і нагадав про нещодавній інцидент із румунсько-молдовською лінією. «Його причина якраз у тому, що Укренерго не змогло швидко отримати аварійну допомогу. Бо зазвичай цю допомогу бере у Словаччини. На щастя, нічого критичного не сталося, уже не зима. Але все одно ситуація не надто гарна», — відмітив він.

Проте, на думку експерта, найближчим часом суттєвих змін на газовому ринку очікувати не варто. Тому щодо газу перспектив наразі не видно. «Але мені здається, що все це до виборів. Після виборів, навіть якщо переможе Орбан, ситуація і з «Дружбою» визначиться, і постачання газу може відновитися», — резюмував Юрій Корольчук.

ЦІНИ НЕ СПИНИТИ

Тим часом в Україні місячні цінники за блакитне паливо, порівнюючи з березнем ц. р., зросли на 6 грн за 1 куб м. Нині на українському ринку працює вісім компаній. Чотири з них пропонують лише річні тарифи, іще чотири — як річні, так і місячні. Річні пропозиції традиційно не змінилися, а от місячні цінники зросли.

Таким чином, річні тарифи коливаються від 7,96 до 9,99 грн за 1 куб м. Водночас місячні будуть у діапазоні від 8,46 до 31,99 грн за 1 куб м. При цьому базовими для населення є саме річні тарифи. «Переважає більшість побутових споживачів, а це близько 98 %, або понад 12 млн домогосподарств, є клієнтами «Нафтогазу України». Тариф компанії — 7,96 грн за 1 куб. м — діятиме щонайменше до 30 квітня ц. р.», — написало профільне видання «ГазПравда».

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Володимир Омельченко, директор енергетичних програм Центру Разумкова:

— Україні не варто реагувати на заяви прем'єр-міністра Угорщини та піддаватися на можливі політичні провокації напередодні виборів в Угорщині. Найкраща стратегія для України зараз — ігнорувати погрози російської маріонетки: залежність від постачання газу через Угорщину за технічною можливістю складає менше як 20 %, або близько 3,5 млрд куб. м

на рік; цього року Україна потребує імпорту газу до 5 млрд куб. м. Водночас через Румунію, Польщу та Словаччину потужність становить близько 15 млрд куб. м на рік, тобто втричі більше. Орбан хоче спровокувати Зеленського й урядовців на різкі заяви, щоб запустити нову хвилю антиукраїнських настроїв перед виборами для гуртування свого електорату, тож не варто піддаватися на ці провокації та допомагати Орбану втриматися у владі

ще на чотири роки. За Орбана Угорщина вже втратила свій суверенітет, оскільки тамтешній уряд виконує всі забаганки Кремля, тому вести дискусію з російськими агентами немає ніякого сенсу — треба дочекатися 12 квітня, коли відбудуться угорські вибори, й уже після цього виробляти нову стратегію взаємодії з Угорщиною. Нафтогін «Дружба» не може бути запущений до того часу, поки РФ не припинить воєнну агресію.

СКУ й «Укренерго» підписали оновлений меморандум

Світовий конгрес українців (СКУ) і Національна енергетична компанія (НЕК) «Укренерго» продовжують співпрацю для залучення міжнародної допомоги у відбудові та посиленні стійкості української енергосистеми.

Оновлений меморандум підписали Віталій Зайченко, голова правління НЕК, та Ярема Ковалів, директор представництва СКУ в Україні й керівник ініціативи Energize Ukraine. «Активну взаємодію зі Світовим конгресом українців ми розпочали на початку 2023 року, фактично через кілька місяців після початку масованих російських ударів по об'єктах системи передачі електроенергії в Україні. Варто зазначити, що партнери одразу активно долучились до роботи й завжди відгукувались на наші запити. Різноманітне енергетичне обладнання, спецтехніка для наших ремонтних бригад — загалом багато гуманітарних вантажів ми отримали від СКУ. Це допомога від багатьох країн, у яких активно працює українська діаспора. Безмежно вдячні СКУ за вже надану підтримку та сподіваємось на плідну співпрацю в майбутньому», — зазначив Зайченко.

«Стійкість української енергосистеми сьогодні — це питання безпеки не лише України, а й усєї Європи. Світове українство разом з міжнародними партнерами вже робить відчутний внесок у її підтримку, і це партнерство продовжує зростати. Наше завдання — масштабувати цю допомогу й допомагати у швидкому відновленні енергетичної інфраструктури в умовах постійних викликів», — відгукнувся Ковалів.

Новий меморандум розрахований на п'ятирічний термін. Як і попередній документ, він охоплюватиме широке коло питань майбутньої співпраці: від сприяння відновленню української енергосистеми після ворожих атак до реалізації заходів з покращення інклюзивності та «зеленого переходу» українського енергетичного сектору в післявоєнний період.

Починаючи з 2023 року, завдяки співпраці зі СКУ, «Укренерго» отримала високовольтного обладнання, техніки й іншої донорської підтримки на загальну суму близько 7,3 млн USD. «Дякуємо українцям в усьому світі за підтримку в цей складний час. Разом ми незламні!» — наголосили в НЕК.

Пресслужба СКУ

Віталій Зайченко і Ярема Ковалів

УКРАЇНЦІ В ПОЛЬЩІ

Василь Боднар із представниками діаспори

■ Петро Йосип

Восьма група добровольців Українського легіону з числа громадян України, які проживають за кордоном, підписала в польському Любліні контракти зі Збройними силами України, повідомив Петро Горкуша, представник рекрутингового центру при Генеральному консульстві України.

Укладання контрактів добровольцями відбувалося у два етапи, бо частина з них не змогла прибути до Любліна вчасно, оскільки люди завершували свої особисті та робочі справи. Загалом контракти підписало кілька десятків осіб. Вони приїхали з різних регіонів Республіки Польща (РП) і Німеччини, а один чоловік — навіть із Норвегії. «Вік добровольців у групі, які підписали контракти, — від 18 до 45 років. Кілька осіб прийняло рішення стати артилеристами, а решта — стрільцями, як того вимагає база загальновійськової підготовки», — зазначив Горкуша.

Він додав, що частина добровольців висловила бажання будувати свою військову кар'єру, зокрема, пройти курси й отримати первинне військове звання молодшого лейтенанта. Після проходження військово-лікарської комісії та відповідних психологічних тестів і перевірки добровольці відбудуть для проходження базової загальновійськової підготов-

ки на один із полігонів на території РП.

Проте не бракує в Польщі й недоброзичливців України. Так, у Гдині невідомі викрали табличку з написом Plac Wolnej Ukrainy. Олег Височан, український консул у цьому місті, звернувся до поліції, щоб знайти вандалів. Правоохоронці одразу ж розпочали пошуки, однак причетних до злочину не знайшли. Тож звернулися до громадян із проханням надати будь-яку інформацію, що допоможе знайти зловмисників.

Дипломат наголосив, що українська сторона розцінює цей випадок не лише як хуліганство, а як провокацію, спрямовану проти символів українсько-польської дружби. За його словами, за останні два роки це вже четвертий подібний інцидент. В одному з попередніх випадків зловмисника вдалося встановити й затримати. Водночас консул підкреслив, що подібні акти не вплинуть на відносини між Україною та РП. До речі, раніше міська влада відновлювала викрадені таблички власним коштом.

Своєю чергою Василь Боднар, надзвичайний і повноважний посол України у Варшаві, провів робочу зустріч із представниками українських громадських організацій та об'єднань, які опікуються підтримкою українців на території країни. Ключовою темою обговорення стали актуальні питання, пов'язані зі зміною правового поля, що регулює перебування громадян України в Польщі.

Особливу увагу сторони приділили доступу до соціальних послуг, отриманню медичної допомоги, зокрема для вразливих категорій населення, а також захисту прав та інтересів українців у нових законодавчих умовах. Дипломати й активісти домовилися про посилення координації та оперативний обмін інформацією. Це має на меті підвищити ефективність реагування на щоденні виклики, із якими мають справу громадяни України. «Посольство України в РП продовжує системну роботу, взаємодіє з польськими органами влади та залученими партнерами, а також опрацьовує питання, що потребують подальшого врегулювання. Висловлюємо вдячність організаціям за співпрацю та конструктивну взаємодію», — відзначили в дипломатично-му представництві.

У Лос-Анджелесі відбувся ювілейний Pysanka Festival

■ Ірина Коляда

Український Art Center Los Angeles (штат Каліфорнія) відбувся 15-й Pysanka Festival, який об'єднав українську громаду, митців і гостей, поєднавши культурну програму, ярмарок і благодійні ініціативи на підтримку України.

Про це поінформувала журналістка Ганна Матвіїшина: «Цього року у фести-

валі взяло участь близько 40 вендорів, танцювальні, хоріві колективи, сольні співаки та співачки представляють своє мистецтво. Його відвідало близько тисячі охочих. Їм пропонують різноманітні вироби ручної роботи: прикраси, вишиванки, картини, ляльки-мотанки, писанки, різноманітні смаколики, копченості, випічку, особливий хліб і навіть веганський чай».

Організатором виступив Ukrainian Art Center Los

Angeles. Важливою частиною програми стали майстер-класи з писанкарства. Їх проводила мисткиня Барбара Ветцель. Вона родом із Массачусетсу, має українське коріння і вже більш ніж 30 років навчає робити писанки. Також у межах фестивалю були представлені традиційні українські страви.

Окрему увагу приділили благодійній складовій. За словами Олени Сімаковської, засновниці Go

Ukraine, 100 % коштів від продажу їжі з фудтраку спрямовують на протезування ветерана Дмитра Рибаченка. Він презентував Україну в лютому ц. р. на Wounded Warrior Trials at Camp Pendleton і виграв дві золоті медалі у плаванні й три срібні медалі в регбі на кріслах колісних і греблі в приміщенні. «Підприємці зі Львова, які продають чарівні скляні будиночки, також привезли речі на аукціон. Усі виручені гро-

ші потраплять у проєкт Pokrova Lviv Amp Football, який опікується ветеранами з ампутаціями», — розповіла Ганна Матвіїшина. Серед гостей фестивалю була й родина Ітана Гертвека, американського добровольця, морського піхотинця, який загинув 2023 року, захищаючи Україну.

БЛАГОДІЙНІСТЬ У ЧИКАГО

■ Софія Калина

В Українському національному музеї в Чикаго (штат Іллінойс) нещодавно провели літературно-музичний вечір «Слово не мовчить. Діалоги кризь покоління». Захід об'єднав молоді таланти діаспори навколо творчості видатних українських письменниць і став майданчиком для збирання коштів на підтримку Збройних сил України (ЗСУ).

Центральною темою вечора стало жіноче слово, що формувало українську духовну традицію. Програма була побудована як розмова між поколіннями, де «зустрілися» образи легендарних авторок: Олени Пчілки, Наталії Кобринської, Ольги Кобилянської, Лесі Українки, Олени Теліги та Ліни Костенко. За словами організаторів, кожна з цих постатей уособлює незламність, внутрішню свободу й мужність перед історією.

Особливістю заходу стало те, що головні ролі виконали представниці молодого покоління українок США. У видатних українок на вечір перевтілювалися: Анастасія Олійник (Олена Пчілка), Оля Олійник (Ліна Костенко), Тереза Дунка (Леся Українка), Софійка Бурядник (Ольга Кобилянська), Анджелінка Сович (Олена Теліга) та Саміра Прокопів (Наталія Кобринська).

Музичну атмосферу вечора створювали дует Любови Лукашевич і Андрія Бойчука, вихованці StarKids USA, ансамбль Smile та солістка Софія Фрейзер. Над постановкою працювала творча команда під керівництвом Роксолани Прокопів, Мар'яни Гаманюк, Тетяни Диньки-Чайківської та Лани Полак.

Вечір мав важливу гуманітарну складову. За підсумками події було зібрано та розподілено кошти за двома напрямками: 1,3 тис. USD передали фонду Protez Foundation на підтримку поранених українських військових, ще 1,3 тис. USD виділили як символічний дарунок до дня народження Ліни Костенко від громади Чикаго на знак вдячності за її надихаючу творчість. «Це було живе дихання слова та зустріч сердець. Величезна кількість гостей стала співтворцями простору, де звучала правда»,

— зазначила співорганізаторка Роксолана Прокопів. Захід продемонстрував єдність української громади Чикаго й готовність молоді зберігати культурний код своєї Батьківщини навіть за тисячі кілометрів від неї.

А в українському соборі Святих Володимира і Ольги в Чикаго (штат Іллінойс) відбувся масштабний мистецько-духовний захід, що об'єднав громаду навколо роздумів про страждання та спасіння. Концерт став не лише культурною подією, а й вагомим благодійним внеском у підтримку українського війська.

Центральною частиною програми було виконання кантати «Сім слів Христа»

українського композитора Мирона Дацка на слова о. Василя Мендруня. Твір, присвячений останнім словам Ісуса на хресті, прозвучав у виконанні хору Glorious і камерного оркестру. Особливої молитовної атмосфери вечору надав о. Павло Дроздяк, парох катедрі Святого Миколая, чие читання духовних текстів супроводжувало музичні номери.

Захід організував Український інститут модерного мистецтва (UIMM). Мотря Мельник, президент UIMM, наголосила, що хор Glorious є частиною інституції, яка активно підтримує молоді таланти. Богдана Чепіль, керівник і диригент колективу, зуміла об'єднати

навколо проекту співаків з різним рівнем підготовки. Вона є активною діячкою української громади Чикаго: також керує хором катедрі Святого Миколая, співає у Прикарпатському квінтеті та викладає у Школі українознавства.

Цей концерт також мав потужну гуманітарну складову. Завдяки пожертвам глядачів удалося зібрати понад 4,5 тис. USD. Ці кошти хористи передадуть на потреби ЗСУ. На завершення вечора о. Роман Артимович, парох собору, подякував виконавцям за «частинку України» й енергію живого виконання, яка допомогла присутнім духовно підготуватися до Великодніх свят.

Плохій розповів про війну в Україні

■ Олег Садовий

У Гарвардському університеті (штат Массачусетс) 8 квітня відбулася престижна Меморіальна лекція ім. Петришина 2026 року. Головним спікером виступив усесвітньо відомий історик Сергій Плохій.

Лекція була присвячена комплексному аналізу російського вторгнення в Україну — найбільшої війни у Європі з 1945 року. Професор розглянув конфлікт як першу масштабну гібридну війну, де традиційні бойові дії поєднуються з масовим застосуванням дронів, кібератаками й агресивною дезінформацією Кремля.

Особливу увагу історик зосередив на: маніпуляції минулим — як зловживання та перекручування історії стали інструментом виправдання агресії; причинах конфлікту — чому Путін розпочав війну і чому вона набула форм, які раніше вважалися немож-

ливими; геополітичному контексті — мужній опір українців, вагання Заходу та формування альянсів Росії на міжнародній арені.

Сергій Плохій простежив витoki російсько-української війни й намагався пояснити феномен повернення збройного конфлікту саме в ту частину світу, де «холодна війна» завершилася три десятиліття тому. Лекція мала на меті дати глибокі відповіді на запитання про те, як історичні наративи перетворилися на зброю в руках агресора.

Захід організував Український науковий інститут Гарвардського університету спільно з Центром європейських студій Гарварду. Подія відбувалася одночасно в режимі офлайн та онлайн, що дозволило долучатися слухачам з усього світу. Меморіальна лекція Петришина є однією з ключових академічних подій року в галузі україністики, що традиційно збирає провідних експертів, дипломатів і студентів.

Нова виставка ляльок-мотанок

■ Дзвінка Сагайдак

У приміщенні Українського дому у Вашингтоні (округ Колумбія) експонують унікальні обереги, створені чотирма майстринями з героїчного міста Бахмута на Донеччині.

Виставка творчої майстерні «Оберіг» демонструє тяглість українських традицій навіть у найтемніші часи. Ці ляльки — не просто витвори мистецтва, а глибокі символи життєстійкості регіону. Кожна робота несе в собі

історію та культурний код, збережений жінками, які були змушені покинути рідне місто через війну, але не облишили свою справу.

Експозиція знайомить відвідувачів з талановитими українками, а це: Світлана Кравченко — засновниця майстерні й активістка організації «Бахмут Український», займається реконструкцією історичних костюмів та активно допомагає ЗСУ; Лариса Азімова — майстриня вишивки, яка тонко вплітає традиційні орнаменти Донеччини в

сучасний контекст; Наталія Роменська — фахівець із ткацтва та шитва, яка через свої роботи підтримує переселену громаду Бахмута; Тетяна Гольц — мисткиня, відома створенням унікальних фігур із кукурудзяного листа, що символізують природну красу та незламність.

«Ці ляльки — більше ніж мистецтво. Вони є оберегами української душі. Запрошуємо вшанувати дух Бахмута й побачити ці роботи особисто», — зазначили в Ukraine House.

Виставка триватиме до 12 квітня. Для того, щоби побачити експозицію, необхідно заздалегідь зареєструватися, надіславши запит на електронну пошту: info@ukrainehouse.us. Ляльку-мотанку вважають одним з найдавніших українських оберегів. Традиційно її виготовляли без використання голки, вона не мала обличчя, бо це, за повір'ями, захищало її власника від злих сил. Тепер мотанка стала потужним символом культурної ідентичності України у світі.

ЯК НА ПРИКАРПАТТІ СВЯТКУВАЛИ ВЕЛИКДЕНЬ 100 РОКІВ ТОМУ

■ Оксана Дрогобицька

Великдень цього року ми знову змушені святкувати в умовах війни. Та навіть ті, що раніше байдуже ставилися до великодніх забав, відчувають потребу в товаристві. На Великдень осередком народних зібрань завжди був майдан біля церкви. Саме там старі й малі збиралися для гаївок.

Найпопулярніша назва на Галичині — гаївка. Однак відомі й інші варіанти: ягілка, гагілка, магілка та лаголойка. У Крехові, що на Львівщині, гаївки називали галями, або ж казали «гратися в галі». Часто в селах і досі кличуть «грати в жука» — від назви популярної гаївки «Ходить жучок».

Етнографи розрізняють дитячі, парубочі, дівочі, змішані та спільні великодні забави. Найменшим, звісно, подобалося «цокане» — стукання писанками. Вигравав той, хто розбивав яйце суперника. Особливо спритні навіть удавалися до хитрощів і заливали свою крашанку воском, щоб та була міцнішою. Підлітки також змагалися у бамканні в церковні дзвони.

Щодо парубків, то однією з найпоширеніших ігор була «Дзвіниця», «Оборіг», або «Вежа». Вона вимагала гарної фізичної підготовки, адже юнаки стають на плечі один іншому і немов би будують вежу, а потім обходять церкву. Це доволі небезпечна гра. Приміром, більш ніж 100 років тому в с. Мшанці Старосамбірського повіту її заборонили через смерть одного з учасників.

Часто чоловіки, які повернулися з армії, показували юнакам військові вправи. Так, у Хом'яківці (Тисменицький район Івано-Франківської області) парубки збиралися в групу із 16 людей і вчилися марширувати. Провідник вів їх на гурт дівчат. Ті розбігалися з вереском і жартами, немовби їх розігнало справжнє військо.

Більшість гаївок виконували дівчата. Хоча старші жінки також не залишалися осторонь. Вони навчали дітей гаївок і відігравали роль моральних цензорів, наглядуючи, щоб молодь поводилася пристойно. Якщо парубок образив дівчину, його негайно виганяли з майдану.

До речі, під час великодніх забав можна було розгледіти свою майбутню половинку, а ще перевірити, як вона співає чи танцює. Чим не кастинг талантів? Не дарма усі, особливо дівчата на виданні, намагалися придбати на свято новий одяг. Були й такі, що позичали в подруг торішнє вбрання. Хлопці насамперед дбали про гарні парубочькі капелюхи.

У текстах пісень весняного пробудження природи часто згадують кохання, сватання, перипетії подружнього життя. Найпоширеніша гаївка — «Вербовая дощечка». А ще на Великдень у селах облаштовували гойдалки. За це відповідав старший парубок — голова молодіжної громади. До популярних забав також належали «Жук», «Хвіст», «Перепілонька», «Коструб», «Кумедія» та «Огірочки».

У с. Чортовці на Городенківщині досі збереглася унікальна гаївка «Сербин». Під час її виконання в коло стає кількості чоловіків — від найстарших до найменших. Гаївку розпочинає найповажніший господар із топірцем у руках. Нині часто доводиться чути від старших людей, що коли в радянські часи гаївки забороняли, то на них сходилося набагато більше людей. В окремих селах великодні забави відтворюють лише як шкільні виховні заходи. Натомість Чортовець зумів не тільки зберегти цю гаївку, а й зробити її туристичним брендом і візитівкою свого села.

У гаївках часто відображається історичне минуле. Зокрема, в одній співається про те, як «панщинька тікала, в темнім лісі ночувала», в іншій згадуються січові стрільці.

Які ж великодні забави без обливаного понеділка? «У Великодній, волочівний, або Світлий понеділок, коло церкви на цвинтарі є вели-

кий ермарок на писанки. Гонір є тому, що дістав найбільше писанок. И мушіне одни одним дают писанки. По деяких селах обливають води, або волочуть одни одних у воду и за це гнівима» — писав свого часу Петро Шекерик-Доників, вїт села Жаб'є (Верховини).

Як стверджував Іван Франко, у його рідному с. Нагуєвичі на Дрогобищині в понеділок відзначали храмове свято, тому тут улаштовували «обливаний вівторок». Інколи парубки, спіймавши дівчину, навіть кидали її в річку. А от заміжніх жінок обливати не годилося. Дівчина ж, що більше опиралася, то мокрішою ішла додому. «Коли би котру дівчину оминули і не обляли у Великодній понеділок, то був би для неї великий встид. То було би ознакою, що ніхто з парубків нею не цікавиться, ніхто про неї не думає. Чим більше парубків її обляло, тим більша честь для такої дівчини», — наголошувала Софія Волчук зі с. Олієво-Королівка на Городенківщині.

В окремих селах Великодній вівторок називають «жалливим». Цього дня дівчата мають можливість «віддячити» хлопцям за обливання та пожалити їх кропивою. Тоді вони неодмінно ростимуть дуже й здорові.

На другий день свят парубки збирали серед дівчат писанки. Вважалося, що котра дівчина приготує найбільше гарних писанок, та заробить і любов хлопців, і повагу серед подруг. А от відданиця, яка «відмовила би парубкові писанки, не могла мати найменших виглядів на те, що буде того літа танцювати. Бо ніякий хлопець не запросить її до танцю».

У Хом'яківці на третій день свят молодь обирала жартівника та перевдягла його на жида. Він грав у «купівлю в дівчат телят і свиней», але в дуже екстравагантний спосіб. Юнак несподівано ловив дівчину і цілував її. Якщо сміливець гарно справлявся з обов'язками, то його обирали на наступний Великдень. І так — поки не оженився. На цю роль брали лише парубків, бо ж чийй дружині сподобалися б такі жарти?!

Олена Кульчицька, «Веснянки на Гуцульщині», 1930 р.

Ярослав Пстрак, «Обливаний понеділок»

Іван Труш, «Гагілки», 1921 р.

Великдень на війні

■ Оріся Шиян

Це був уже третій рік війни, навесні 1916-го на фронті було відносно затишшя. Українські січові стрільці (УСС) стояли біля с. Тудинці на Тернопільщині. Вони саме отримали нового команданта полку — підполковника Антона Вариводу, який змінив Гриця Коссака.

«Великдень 1916-го випав у другій половині квітня. УСС обходили його доволі вчисто. Харчевий старшина четар Ілько Цюкан подбав про відповідні припаси, про те, щоб були паски та традиційне яйце, щоб стрільці мали при чому похреститися...

Перед тим польовий духовник о. Микола Іжак посвятив паску зосібна в кожній сотні. Він провів також великодню сповідь стрільців. Воскресну утрню відправлено на горбі за полковою командою в Тудинці. Там установились парадно виряджені всі стрілецькі сотні з полковим прапором (це був прапор «Січі» з с. Ясениці біля Дрогобича, де колись учителював Гриць Коссака і забрав його до УСС) і оркестрою. Співав хор старшин. Могутня пісня «Христос Воскрес» понеслася над подільськими

ланами, зритими окопами, поперерізуваними дротяними засіками», — ідеться в мемуарах Івана Іванця, тодішнього командира Пресової квартири УСС.

На Великдень прибуло до УСС багато гостей. Були старшини й вояки українці з інших австрійських частин. Приїхав теж сотник Михайло Галушинський, перший командант Українського легіону. Тепер був він зв'язковим УСС при команді корпусу. Прибули також деякі старшини з Коша і Вишколу УСС.

«А в команді полку відбувалося святкове прийняття. Новий командант Антін Варивода встиг уже акліматизуватись серед нових відносин. Був у добром настрої, саме авансував й одержав ступінь підполковника, — згадував четар. — Яйцем ділився кожний командант зі своєю четою; по четах переходив і кож-

ний сотник, щоб побажати свят своїм хлопцям».

Гостювали і старшини між собою. Ходили від кварти до кварти. Уже підсохло на стежках, тепла весняна днина дихала свіжістю, тож манило отак ходити в гості. «А в команді Легіону було найглітніше. Зійшлися старшини побажати свят командантові та, сівши за стіл, завели милу балачку з гостями, що приїхали «в поле». Що де чувати, як війна, як політика, які надії? — розповів Іванець. — Не обійшлося, як звичайно, і без співів. Весь стрілецький репертуар пройшов. Зокрема веселі куплети при гітарі підхорунжого Левка Лепкого додавали стрілецькій братії доброго гумору. А господар підполковник Варивода, з священничої давньої рідні, любив гостювати. «Чим хата багата» — пригощував і доповідав».

Передвеликодня сповідь, 1916 р.

Причастя

Освячення пасок для січових стрільців на Тернопільщині

Сторічні авторські великодні листівки

■ Оріся Шиян

Сто років тому не існувало ані інтернету, ані мобільного зв'язку. Тому наші предки вітали одне одного зі святами особисто, а дальшу родину і друзів — листівками, які надсилали поштою. Великодні картки створювали відомі на той час художники, часто поштівки містили національну символіку та кольори, що підтримувало дух українців в умовах бездержавності.

Історія поштової листівки починається з 1869 року. А дуже популярними вітальні листівки стали на межі XIX—XX ст. Більшість мальовничих українських великодніх поштівок датована першим десятиліттям XX ст. — на цей час припадає розквіт листівки. До 1917-го великодніх листівок виготовляли втричі більше, ніж різдвяних: Великдень мав більше, величніше значення, ніж Різдво.

У підрадянській Україні листівки з національним колоритом були заборонені. Тому переважну частину

з них до 1939 року друкували у Львові. Святкові листівки були особливо популярні в період міжвоєн'я (1920—1930-ті рр.). Їх друкували практично всі українські видавництва у Львові.

Серед авторів великодніх листівок видавництва «Русалка» були найталановитіші львівські малярі того часу: Олена Кульчицька, Антін Манастирський, Ярослав Пстрак, Гнат Колцуняк, Теодор Гриневиц, січовий стрілець Осип Курилас.

Антін Манастирський для створення листівок

використовував образ маленького козака. Святослав Гординський створював листівки з оригінальними орнаментами, насиченими рослинними й анімалістичними мотивами, геометричними формами. Листівки львівського графіка Мирона Левицького сповнені національним колоритом. До Першої світової війни у Львові видавали великодні картки за ескізами українського живописця і графіка Ярослава Пстрака. Олена Кульчицька у листівках використовувала символи

янголів, дзвони. Її роботи прикрашені орнаментами й мають упізнавані риси стилю сецесії.

Видавництво «Русалка» на той час було одним із провідних, воно існувало у Львові з 1911-го по 1939 рік. Його власником був галицький журналіст і письменник Григорій Гануляк. Видавництво друкувало твори українських та іноземних класиків, репродукції картин українських митців, дитячу літературу, а також поштівки, які були дуже популярними у святковий період.

ХРАМ, БІЛЯ ЯКОГО ВЛУЧИВ ВОРОЖИЙ БПЛА

■ Петро Йосип

Як писав Meest, 24 березня ц. р. російський ударний безпілотний літальний апарат (БПЛА) влучив у будинок у самому центрі Львова. Від удару також постраждали дзвіниця та інші елементи храму, що споруджений поруч і належить до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, як і пошкоджений житловий будинок. Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України, повідомив, що експерти ЮНЕСКО приїдуть до Львова, щоб зафіксувати й оцінити руйнування пам'яток.

Атаку по ансамблю Бернардинського монастиря Володимир Зеленський назвав «абсолютним збоченням» російського диктатора. «Була пожежа в будівлях церкви Святого Андрія у Львові. Історія цієї церкви сягає ще початку XVII ст. Іранські БПЛА, модернізовані Російською Федерацією (РФ), б'ють по церкві у Львові. І тільки таким, як Путін, це може подобатися», — висловився він.

«Україна атакує військові цілі, як-от порти, що використовують для перевалки нафти, яка фінансує путінську воєнну машину, натомість РФ атакує церкви», — заявив Радослав Сікорський, міністр закордонних справ Польщі. «Сподіваюся, це дасть поживу для роздумів усім тим релігійним чи псевдорелігійним фанатам, які бачать в РФ «оплот християнства». Ось таке «християнство» практикує полковник КДБ, відправляючи дрони на

церкви, — додав він. — І сподіваюся, що це також протверезить тих, хто в Польщі намагається нацькувати на жертв війни з України».

Нині в колишньому костелі монахів-бернардинів діє церква Святого Андрія, що належить Українській греко-католицькій церкві (УГКЦ), а в прилеглій будівлі давнього монастиря працює Львівська філія Центрального державного історичного архіву України. Архів заснували 1784-го, коли австрійська влада ліквідувала орден бернардинів.

Ченці ордену бернардинів з'явилися у Львові 1460 року. На місці, де розташована теперішня пам'ятка, вони звели спершу дерев'яний храм. Це було в 1460–1470-х рр. В 1470–1484 рр. у цьому монастирі проживав відомий францисканський чернець Ян із Дуклі. Його поховали біля монастиря, а потім, за легендою, із цього міс-

ця стало бити чудодійне джерело. Згодом ченця беатифікували, костел став місцем паломництва вірних різних конфесій.

Перша дерев'яна будівля постійно страждала від пожеж. Тож 1601-го на розширеній ділянці почали зводити новий монастир. Будівництво відбувалося за межами міських мурів, тому новий монастирський комплекс мав власні укріплення, що увійшли до загальноміської системи оборони.

Монастир оточили кам'яними стінами з бійницями та баштою. Звідти фланговим вогнем захищали східні кордони міста. Досі збереглася східна стіна укріплень та Глинянська вежа на Митній площі. Навколо монастиря було кладовище, а з боку вул. Валової — монастирський сад.

Цікаво, що до фінансування будівництва бернардинського комплексу долучався сам король Сигізмунд III, а також коронний

гетьман Ян Замойський. Проектували й будували його одразу кілька відомих архітекторів — італійці Павло Римлянин і Амвросій Прихильний, а ще німець Андреас Бемер.

Колишній монастир бернардинів має збережені настінні розписи й інші елементи архітектурного декору періоду бароко. Стелі прикрашені розписами, які на початку 2000-х рр. реставрували й законсервували.

Інтер'єр храму вражає наповненістю бароковими орнаментами та позолотою. Також в оздобленні можна побачити фрески монаха Бенедикта Мазуркевича, що з'явилися у комплексі в 1738–1740 рр.

Костел бернардинського комплексу, який ще 400 літ тому отримав ім'я святого Андрія Первознаного, був одним з улюблених місць молитви львівських шляхтичів. Перед воєнними походами вони освячува-

ли тут зброю. Так було і 1604-го перед походом на Москву. Мечі тоді кропили водою з криниці біля монастиря.

Під час Другої світової війни, у період німецької окупації Львова, у каналізації під костелом переховувалися євреї.

2023 року церква Святого Андрія в колишньому костелі бернардинів потрапила у скандал. Там зняли кліп на пісню «Серце» у виконанні Христини Соловій і Сергія Жадана, що обурило парафіян. Більшість сцен із кліпу фільмували в храмі. На цих кадрах Христина Соловій у червоній сукні позує разом із музикантами гурту «Жадан і Собаки». Ще одна частина кліпу містить сцени з поцілунками двох жінок, але ці кадри зробили поза межами церкви. Парафія повідомила, що була наперед проінформована про суть кліпу, проте не знала, що в ньому будуть використані кадри з поцілунками одностатевих пар.

Посол у Ватикані зустрівся з лідерами КУІ

■ Ірина Коляда

Андрій Юраш, посол України при Святому Престолі та Суверенному мальтійському ордені, провів робочу зустріч із делегацією Конгресу українців Італії (КУІ), під час якої обговорили волонтерські ініціативи та підтримку родин полонених.

У зустрічі взяли участь: Ігор Дерев'янчук, голова правління КУІ; Юрій Янчишин, член проводу КУІ; Лілія Орел, координатор із питань взаємодії з родинами полонених і безвісти зниклих у Римі.

Представники діаспори розповіли про ключові

напрями своєї діяльності: регулярна організація і відправка допомоги в Україну, проведення вечорів та ярмарків для покриття потреб українських військових і координація роботи з родинами тих, що опинилися в полоні або зникли безвісти.

На знак поваги та збереження національних традицій гості передали посольству символічні передвеликодні дарунки. «Гості залишили символічні передпасхальні дарунки — вишитий бісером пасхальний рушник, яким традиційно накривають великодній кошик, а також справжні, мистецькі писанки», — зазначив Юраш.

Єпископи УГКЦ і США обговорили підтримку біженців

■ Юстина Зарваниця

У Варшаві відбулася стратегічна зустріч ієрархів УГКЦ та представників єпископату США. Її провели в Генеральному секретаріаті Єпископської конференції Польщі.

Головною темою обговорення стала адаптація Церкви до нових реалій:

за останній час у Польщі було створено низку нових душпастирських осередків УГКЦ. Ієрархи зазначили, що це відкриває нові можливості для згуртування громади, проте ставить перед духовенством серйозні виклики щодо кадрового й ресурсного забезпечення.

Окрему увагу сторони приділили розвитку гуманітарних ініціатив. Зокрема, ішлося про організацію

центрів психологічної підтримки для біженців, які пережили травми війни, душпастирську опіку в регіонах із найбільшою концентрацією українців і координацію проектів допомоги між фондами США та парафіями у Європі.

Українську сторону на зустрічі представляли митрополит Перемишльсько-Варшавський Євген Попович, єпископи Володимир Юшак, Аркадій Трохановський і Маріуш Дмитерко. Від Єпископської конференції США в перемовинах узяли участь голова підкомісії з допомоги Церкві у Центральній і Східній Європі Джеральд Вінке та національний директор профільного офісу Дженніфер Гілі. Українські ієрархи висловили вдячність американським партнерам за багаторічну фінансову й організаційну підтримку душпастирських проектів.

Вілла біля школи

СЕЛО, ДЕ НАРОДИЛАСЯ МОСКОВСЬКА ЦАРИЦЯ

Греко-католицька церква у костелі 1901 року будівництва

■ Ірина Коваленко

Село Муроване на прикордонні Львівщини відоме тим, що більш ніж 400 років тому там народилася Марина Мнішек, яка згодом, нехай ненадовго, стала московською царицею. Її родинний маєток росіяни зруйнували в Першу світову.

Село Ляшки заснувала в XIV ст. родина Гербуртів. Наступні власники Тарли збудували на пагорбі над річкою Стрв'яж оборонний замок. Згодом через шлюбне родичання Ляшки Муровані перейшли у власність Мнішеків. Найвідомішою представницею цього роду була Марина, яка народилася там 1588-го.

Ренесансний замок Тарлів XVI ст. львівський староста Єжи Мнішек перебудував на свою резиденцію. Це був п'ятикутний двоповерховий замок, що мав три круглі вежі, а над в'їзною брамою височіла прямокутна дев'ятиповерхова вежа з годинником. До кінця XVII ст. замок оточувала зовнішня оборонна лінія з трьома бастіонами, двома наріжними вежами, ровом і підйомним мостом. Від фортеці вели просторі підземні ходи до Фельштина (тепер — Скелівка). Біля замку заклали парк.

Власники зібрали в будівлі велику колекцію зброї, живопису та бібліотеку. Там було близько 45 кімнат, розкішні меблі, дві лицарські зали. Стіни прикрашали позолочені карнизи, ліпнина, коштовні тканини, картини й родинні портрети. У замку також діяв театр. А 25 травня 1604 року Дмитро Самозванець просив тут руки Марини Мнішек. Звідси вони виїхали на Москву.

Мнішеки володіли замком до 1815-го, потім продали. Нові власники після пожежі 1835 року вже його не відновлювали. Остаточо твердиню зруйнувала артилерія росіян, які дізналися, що це маєток Марини Мнішек. Цеглу з руїн розтягнули місцеві селяни на будівельні потреби. Тепер від замку залишилося кілька уламків стін і герб, який зберігають у місцевій школі. Там же в краєзнавчому музеї відкри-

ли експозицію про замок Мнішеків і долю Марини. Перед школою стоїть красива покинута вілла. Краєзнавці розповідають, що її останні власники-поляки, коли виїжджали, заповіли будівлю школі. Однак вона дивним чином перейшла в приватну власність. Нині її не використовують.

У Мурованому поруч стоять два давні костели, у яких служать православні й греко-католики. Перший костел Непорочного зачаття Пресвятої Діви Марії і святого мученика Юрія збудували Мнішеки. Спершу це був дерев'яний храм, який 1753-го замінили мурованим. Барокова споруда містить багате оздоблення, частково збережене досі.

Однак австрійська влада через малу кількість парафіян передала костел місцевим греко-католикам, церква яких згоріла. Католики відтоді молилися у Старій Солі, а на початку XX ст. збудували в Мурованому новий неоготичний костел Святого Йосифа. Проте і в цій святині парафіяни молилися недовго. Радянська влада закрила її і пристосувала під колгоспний склад.

Тепер у колишньому старому костелі — православна церква Миколая, а в новішому — греко-католицька церква Покрови Пресвятої Богородиці. Спершу обидва храми були у світлому кольорі, тепер барокова церква — яскраво-жовта з блискучою булатною покриттям та позолоченою банею, а греко-католицька пофарбована в рожевий колір.

Містечко гончарів і найдавнішої дерев'яної церкви

■ Оріся Шиян

У Львівському музеї народної архітектури та побуту імені Климентія Шептицького відреставрували гончарню з Потелича 1930-х рр. Нині це прикордонне село, у якому збережений храм Святого Духа, найдавніша дерев'яна церква України. Її будівництво профінансували гончарі.

Потелич був центром гончарного промислу ще зі середньовіччя. І гончарня — єдиний музейний об'єкт із каменю. Про історію містечка відомо щонайменше з 1262 року, але артефакти з його городища датують IX–XIII ст. Археологи фіксують залишки валів, які досі частково помітні в рельєфі. 1498-го Потелич отримав магдебурзьке право, що дозволяло вирішувати господарські справи на місці й проводити ярмарки. Відомий ще із XVI ст. його герб: два перехрещені ключі в щиті, які згори та знизу оточують дві шестикутні зірки.

У Потеличі розвинулося багато ремесел: ткацтво, кушнірство, шевство, сідлярство, ковальство, боднарство та найбільше — гончарство. Поруч було родовище глини, де майстри черпали сировину. Згодом у містечку відкрили фаянсову фабрику.

З історії відомі спустошливі напади татар 1502-го й 1569 року, внаслідок яких місто частково згоріло. Шкоди накоїли

і козаки Богдана Хмельницького. Містечко занепало в XVII ст., коли головний торговий шлях, що сполучав Люблін зі Львовом, перенесли так, щоби проходив через Раву-Руську. Проте ще в XIX ст. Потелич залишався містечком Рава-Руського повіту Королівства Галичини. 1875-го в Потеличі були три дерев'яні церкви: Святої Трійці, Святого Духа, Різдва Богородиці, а також костел Святого Станіслава. Із дерев'яних сакральних будівель до нашого часу збереглися дзвіниця церкви Святої Трійці й храм Святого Духа 1502 року.

Гончарня з Потелича, яку перевезли 1975 року у львівський скансен, призначалася для виготовлення посуду й інших виробів з глини. Її стіни вимурувані з пісковика на вапняно-цементному розчині. Дах укритий черепицею.

У першому приміщенні розміщувалась гончарна піч, у другому — гончарний круг, інші знаряддя та сушарня для керамічних виробів. Піч розпалювали ззовні, для цього в тильній стіні влаштували невелику прибудову. А до лівої причілкової стіни прибудували дерев'яну «шіпку».

Гончарню реставрували рік. У ній замінили покрівлю, зміцнили камінь, вимурували нову гончарну піч для випалу, замінили столярку й оздобили інтер'єр та внутрішню експозицію. На роботи витратили 600 тис. грн.

Наталія Кобринська

«Чорна пані», яка започаткувала український фемінізм

■ Ірина Коваленко

Український фемінізм дещо відрізнявся від світового: наші жінки не лише виборювали свою рівність із чоловіками, але й національну ідентичність в умовах бездержавності. Зачинателькою українського феміністичного руху на Галичині стала Наталія Кобринська. Вона створила першу феміністичну організацію і видала перший жіночий альманах. Через те, що рано овдовіла, часто усамітнювалася і на щодень носила чорний одяг, Кобринську називали «чорна пані». Ця жінка була настільки загадковою, що дослідники її біографії не можуть назвати ані точного року народження, ані дати смерті.

Учасники з'їзду українських письменників у Львові з нагоди 100-річчя виходу у світ «Енеїди» Котляревського, 1898 р. Наталія Кобринська — у першому ряду третя ліворуч

Теофіл Кобринський

Офіційною датою народження Наталії Озаркевич (Кобринської) вважають 8 червня 1855-го. Однак Лонгін Озаркевич, брат Наталії, на звороті однієї зі світлин зазначав, що вона народилася 1851 року, а не 1855-го. Імовірно, хотіла виглядати молодшою, тому приховувала свій вік.

Наталія завжди гарно одягалася, мала шарм і власний стиль. Про манеру одягу відгукувалася її посестра Михайлина Рошкевич: «Аристократів Кобринська приймала у сукні з тренем (шлейфом), а демократів — у хустці на голові. Але добирала відповідну і дбайливо вив'язувала її перед дзеркалом».

Народилася на Снятинщині в родині о. Івана Озаркевича, який був депутатом Галицького сейму й австрійського парламенту, а мама походила з давнього відомого роду Окуневських. У 19 років (або у 23) Наталія Озаркевич вийшла заміж за майбутнього священника Теофіла Кобринського. Подружжя домовилося про особливі умови їхнього співжиття: не переобтяжувати Наталію хатньою роботою, не народжувати дітей, а працювати на користь народу.

Чоловік дружину підтримував, хоча з такого подружжя не раз кепкували.

Через вісім років о. Теофіл несподівано помер. У день похорону чоловіка Кобринська відрізала свої довгі коси й поклала їх коханому в труну на знак вічної вірності. Молода вдова повернулася у батьківський дім. Щоб трохи розрадити доньку, батько взяв її з собою до Відня — там Наталія познайомилася з українськими студентами, представниками інтелігенції. А публіцист і літературознавець Остап Терлецький спонукав її писати.

Тож 1883-го написала перше оповідання «Пані Шумінська», згодом перейменоване на «Дух часу». Наступного року вийшла її повість «Задля кусника хліба». Успіх цих творів додав сміливості надалі пропагувати феміністичні ідеї через літературу. Письменницю всіляко підтримував Іван Франко, вони товаришували родинами.

А от Михайло Павлик надумав свататися до Кобринської. Пропозицію одруження мотивував тим, що Наталії потрібен Львів для літературного становлення, бо в Болехові «трапить час на гостини і кон-

фітори». Михайло отримав відмову, Кобринська надіслала фотографію Павлика своїй приятельці Ользі Кобилянській як молодого перспективного галицького літератора. Проте і її він не зацікавив.

Наталія Кобринська створила Товариство руських жінок, перші збори якого відбулися 8 грудня 1884 року у Станіславові. Цю дату вважають початком українського жіночого руху. Кобринська формулювала завдання товариства так: «Ми поклали собі метою впливати на розвій жіночого духа через літературу, бо вона була всебічним образом ясних і темних сторін суспільного ладу, його потреб і недостатків». Також на з'їзді учасниці проголосили ідею соборності України й праці на благо народу. Особливу увагу приділяли культурній освіченості сільських жінок.

Через три роки Наталія разом з Оленою Пчілкою та за підтримки Івана Франка видала жіночий альманах «Перший вінок» (1887). Його вихід профінансували завдяки приватним пожертвам та особистим коштам Олени Пчілки. Там надрукували програмні

засади фемінізму, прозові, поетичні й публіцистичні твори 17 українських письменниць з різних регіонів. Про історичну вартість альманаху Кобринська писала так: «Інтелігентна жінка наша почулася рівночасно русинкою і чоловіком, упінула о свої права національні і громадські».

Кобринська домагалася права жінок здобувати освіту, взялася збирати підписи під петицією до австрійського уряду. Однією з перших у Галичині організувала дитячі садочки.

Якщо Франко підтримував видання «Першого вінка», то другого — ні. Він сказав, що альманахова традиція себе не виправдовує і потрібно видавати ошатливіший формат. Разом з Ольгою Кобилянською, Євгенією Ярошинською, Уляною Кравченко Наталія Кобринська організувала видання ще одного літературного збірника — «Наша доля». Проте і його розкритикували колишні товариші.

Кобринська полемізувала з Кларою Цеткін, яка ініціювала свято 8 Березня. Останню вважала, що жіноче питання не треба виокремлювати: якщо змінити капіталістичну

систему, автоматично зміниться і становище жінки в суспільстві. Кобринська заперечувала цю тезу і стверджувала, що питання можна вирішити тільки через національне самоусвідомлення та ґрунтовну освіту жінок. «Жінка зможе вирватися з патріархального рабства лише тоді, коли матиме економічну незалежність, можливість реалізуватися в освіті й науці, буде усвідомлювати себе повноцінною людиною, а не додатком до чоловіка», — запевняла галичанка.

Щоб розвивати свої ідеї та жіночий рух, Кобринська переїхала до Львова, але, не знайшовши там достатньої підтримки, повернулася до Болехова. Емансипаційні ідеї були передчасними для тодішнього ще доволі заскорузлого патріархального середовища Галичини, у якому ці ідеї не так уже й легко приживалися.

Не сприйняла галицька інтелігенція і її літературних пошуків та новацій. У творчій діяльності Кобринської відбулася еволюція від реалізму до модернізму, але ніхто з тогочасних критиків і літераторів не сприйняв такого експериментаторства, її твори називали занепадництвом, низькопробним мистецтвом.

До модернізму Кобринська виявила себе як дуже тонкий аналітик, вона з розумінням осмислювала проблеми людської психології, взаємин, стану людської душі. Саме вона ввела в літературу такий жанр психограми, який фіксує у вигляді фрагментарних жанрів дуже тонкі нюанси людської почуттєвості.

Під час Першої світової війни 1915-го Кобринську заарештували й звинуватили у шпигунстві. Від концтабору її врятував адвокат і письменник Андрій Чайковський. У своєму домі вона часто приймала сівочих стрільців.

Узимку 1920 року дорогою зі Львова до Болехова Наталія заразилася тифом. Це була люта зима з морозами та заметілями, через інфекційну хворобу й негоду її не щодня відвідували. Самотню Кобринську знайшли мертвою 22 січня, але конкретний день смерті невідомий. Чоловік сестри «для знезараження» спалив її листи й рукописи, які планувала передати Науковому товариству ім. Шевченка у Львові. На могилі Наталії Кобринської зробили напис, як вона заповідала — «Мені вже серце не болить».

КОРОТКО

Стрибки

Ярослава Магучіх стала чемпіонкою світу з легкої атлетики в приміщенні, закінчивши змагання з результатом 2,01 м. Вона є найтитулованішою українською легкоатлеткою в історії чемпіонатів світу в приміщенні: досі ніхто не здобував дві золоті медалі та чотири нагороди. Юлія Левченко забрала срібло. Олег Дорошук також став чемпіоном світу. Для нього це перша в кар'єрі перемога на чемпіонаті світу з легкої атлетики в приміщенні. Відтепер він чинний чемпіон і світу, і Європи.

Стрільба

Надія Булгакова та Вікторія Михайлюкова вибороли три золоті медалі на Гран-прі Кіпру зі стендової стрільби. В індивідуальних змаганнях перемогу святкувала Надя. Згодом вона, Вікторія та Марія Клекова стали найкращими в командному заліку серед жінок. Михайлюкова здобула ще одну золоту медаль у змішаному форматі, де виступала в парі з Мохамедом Альдахані, представником Кувейту.

Плавання

Збірна України з артистичного плавання здобула золоту медаль у межах етапу Кубка світу в Парижі (Франція). «Синьо-жовті» стали першими в командних змаганнях в акробатичних групах. Команду представляли Марія Гринишина, Уляна Гринишина, Владислава Кочерба, Єлизавета Лимар, Дарія Мошинська, Амелія Волинська, Марія Зачепа та Марія Здоровцова. За виступ Україна отримала 212,4735 бала, випередивши Італію та Ізраїль.

Гандбол

Міжнародна федерація гандболу ухвалила рішення допустити молодіжні збірні Росії та Білоруси до міжнародних турнірів. Ідеться про всі юніорські категорії, у т. ч. U21. У федерації заявили про «поступову реінтеграцію», яка набуває чинності негайно та ґрунтується на рекомендаціях МОК.

■ Петро Йосип

Таїсія Онофрійчук прославилася своє ім'я на другому етапі Гран-прі з художньої гімнастики в Марбельї (Іспанія), ставши чемпіонкою за підсумками змагань. Вона відзначилася у багатоборстві й набрала в загальному підсумку 115,5 бала. Поліна Каріка, ще одна представниця України, із результатом 108,95 бала посіла сьоме місце.

А на першому етапі Кубка світу з художньої гімнастики в болгарській Софії Таїсія перемогла в багатоборстві. Вона заробила більш ніж 30 балів, що є унікальним досягненням серед учасниць. Високі бали ввели українську гімнастку в лідери. Та до цих здобутих показників вона додала другий результат у вправах із м'ячем та зі стрічкою. У підсумку загальні 116,600 бала привели Онофрійчук до перемоги. Поліна Каріка посіла в загальному заліку 15-те місце, набравши 106,950 бала.

Під час церемонії нагородження у фіналі з об'ручем на першому етапі сезону Кубка світу в Софії

ОНОФРІЙЧУК ЗНОВУ ЗАБИРАЄ ЗОЛОТО

російська гімнастка Софія Ільтерякова демонстративно відмовилася розвернутися обличчям до прапорів, коли ввімкнули гімн України. Вона посіла друге місце.

На поведінку росіянки відреагувала Українська федерація гімнастики (УФГ). Там зазначили, що дії Ільтерякової свідчать про те, що вона не займає «нейтральну позицію», а від-

крито демонструє зневагу до України та її державної символіки. Крім того, російська спортсменка порушила правила етикету під час офіційної частини змагань. «Цей жест є прямим порушенням правил поведінки на офіційних церемоніях та принципу «спорт поза політикою», яким часто спортивні функціонери прикривають повернення російських атлетів. Цей

інцидент підтверджує, що статус нейтрального атлета використовується як прикриття для трансляції політичних поглядів. Ми розцінюємо цей учинок не як особистий жест, а як вияв загальної державної ідеології країни-агресора. Справжній нейтральний атлет повинен утримуватися від будь-яких політичних маніфестацій. Розворот спиною до українського прапора в умовах війни, що триває, — це акт політичної ворожості», — наголосили в УФГ.

У зв'язку з поведінкою росіянки федерація висунула низку вимог до Міжнародної федерації гімнастики та Міжнародного олімпійського комітету (МОК), а саме: анулювати результат росіянки на поточному турнірі за неспортивну поведінку; позбавити Ільтерякову статусу «нейтральної спортсменки» на постійній основі, оскільки її дії прямо суперечать критеріям допуску; посилити перевірку на «нейтральність», додавши до неї не лише відсутність прямих зв'язків зі силовими структурами, а й зобов'язання дотримуватися повної поваги до державних символів усіх країн-учасниць.

Сталевий тріумф на Євро

■ Максим Качурівський

Чемпіонат Європи з класичного паверліфтингу відбувся в мальтійському місті Сент-Джуліансі. Україна відрядила на турнір шістьох спортсменів, які в підсумку здобули сім нагород.

Найуспішнішим виявився 25-річний Тарас Мельничук. У ваговій категорії до 120 кг він виборов золото в сумі триборства з результатом 957,5 кг.

«Ми, звісно, очікували, що Тарас здобуде нагороду. Але те, що перемога буде такою впевненою, стало для нас справжньою не-

сподіванкою. Його результат у сумі вийшов на 25 кг більшим, ніж на Всесвітніх іграх», — зауважила Інна Оробець, президент Івано-Франківської федерації паверліфтингу.

Срібним призером із результатом 932,5 кг в сумі триборства став Анатолій Новописьменний, який виступав у ваговій категорії до 105 кг. Він був першим у присіданні (365 кг) та в жимі лежачи (232,5 кг). Ще одну нагороду для України — бронзову — завоювали Людмила Бичок (вагова категорія до 84 кг) у присіданні зі штангою. Її результат — 217,5 кг, що також є рекордом України.

Паралімпійців відзначили грошовими преміями

■ Маркіян Рой

Львівські спортсмени отримали грошові винагороди з обласного бюджету за успішні виступи на зимових Паралімпійських іграх. Про це повідомив Максим Козицький, начальник Львівської обласної військової адміністрації. Зокрема, спортсмени Павло Баль і Василь Кравчук отримають 150 тис. і 80 тис. грн відповідно.

«Мав нагоду особисто привітати спортсменів зі Львівщини, які гідно представили нашу країну на зимових Паралімпійських іграх у Мілані. Дякуємо за результати, якими пишається уся наша область і вся Україна», — зазначив чиновник.

Павло Баль — біатлоніст, лижник і велогон-

щик, який став срібним призером у змішаній естафеті з лижних перегонів. Він також є першим серед українських чоловіків, хто здобув медалі як на зимових, так і на літніх Паралімпійських іграх. Василь Кравчук — лижник і біатлоніст, який на Паралімпіаді посів четверте місце у спринті з біатлону.

■ Роман Журба

Роман Свічкарь в Астані (Казахстан) здобув нагороду на етапі Кубка світу з фехтування.

Переможний шлях 32-річного шпажиста складався з поетапного подолання суперників: двох ізраїльтян — Дова Бера Віленського (15:11) та Ало-

Свічкарь «заколов» суперників

на Сариду (15:11), а також шведа Йонатана Свенсона (15:10).

Подолання італійця Маттео Галассі (12:11) припало на чвертьфінальне протистояння. Півфінал ознаменувався перемогою над єгипетським фехтувальником Мохамедом Ель-Саєдом (15:7), який є бронзовим призером Олім-

піади 2024 року й водночас третім номером світового рейтингу. Фіналом для чинного чемпіона Європи з України стала зустріч із дворазовим бронзовим призером чемпіонату світу Русланом Курбановим, представником Казахстану. За підсумками поединку Роман переміг з рахунком 15:12.

Секрет популярного напою

■ Юрій Лящ

Високий артеріальний тиск залишається однією з головних загроз для здоров'я мільйонів людей, проте звичайний чорний чай може стати дієвим інструментом у боротьбі з гіпертонією.

Дослідження підтверджують, що регулярне вживання цього напою не лише стабілізує тиск, а й значно знижує ризик розвитку небезпечних серцево-судинних патологій.

Експерти з дієтології, зокрема Кендра Хайре та Джессіка Brentлі-Лопес, виділяють кілька ключових факторів, завдяки яким чорний чай оздоровлює серцево-судинну систему: 1) зміцнення судин — поліфеноли у складі чаю покращують роботу ендотеліальних клітин, що вистилають внутрішню поверхню судин. Це допомагає знизити рівень «поганого» холестерину та запобігти атеросклерозу; 2) зупинка запальних процесів — напій знижує рівень С-реактивного білка. Завдяки катехінам організм отримує потужний захист від хронічних запалень, які часто є першопричиною гіпертонії; 3) контроль тиску в тривалій пер-

спективі — попри вміст кофеїну, який дає короточасний сплеск енергії, унікальний коктейль поліфенолів знижує ризик розвитку високого тиску на 10 %. Крім того, чай пригнічує фермент ренін, що відповідає за звуження судин.

Згідно з останніми науковими даними, вживання лише двох горняток чорного чаю на день здатне знизити ризик ішемічної хвороби серця на 14 %. Проте важливо дотримуватися культури споживання: найкращий результат дає напій без цукру, вершків чи молока, оскільки ці добавки нівелюють більшість корисних властивостей.

Якщо чорний чай вам не до смаку, існують інші перевірені варіанти: зелений чай ідеальний для тих, хто чутливий до кофеїну, але прагне стабілізувати тиск; буряковий сік завдяки природним нітратам ефективно розширює судини, що особливо корисно для людей похилого віку; чай з гібіскусу (каркаде) не лише бореться з тиском, а й очищує кров від зайвого холестерину; кава у помірних кількостях (одне горнятко на день) — хлорогенова кислота захищає серце, проте зловживання може спровокувати серцевий напад.

ВООЗ ГОТУЄТЬСЯ ДО ЯДЕРНОЇ КАТАСТРОФИ

Ханан Балхі

■ Зоряна Павлюк

Чиновники Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) готуються до ядерної катастрофи, якщо війна США та Ізраїлю з Іраном ще загостриться.

Як заявила Ханан Балхі, регіональний директор ВООЗ у Східному Середземномор'ї, в організації розглядають сценарій зі застосуванням ядерної зброї або нападом на ядерний об'єкт. «Як би ми не готувалися, ніщо не може запобігти шкоді, яка спіткає регіон. І весь світ, якщо це врешті-решт станеться, наслідки відчуватиме десятиліттями», — зауважила вона. І зазначила, що працівники ВООЗ готові до ядерного інциденту, однак дуже сподіваються, що цього не станеться.

Наразі на Близькому Сході жодних ознак радіоактивного забруднення не фіксували. Але підвищення рівня радіації може призвести до значних негайних травм легень і шкіри, а також підвищити ризик роз-

витку раку та проблем із психічним здоров'ям. «Гадаю, що ті, хто читає історію попередніх інцидентів — навмисних чи випадкових, чудово розуміють, про що йдеться», — наголосила д-р Балхі.

Вона додала, що ВООЗ проводить повторне навчання своїх працівників із питань реагування в разі ядерного інциденту, в т. ч. через надання рекомендацій чиновникам щодо ризиків для громадського здоров'я та щодо того, яких заходів мають уживати люди для власного захисту.

Попри збої на глобальному ринку через війну на Близькому Сході, дефіциту ліків не очікується. Постачання забезпечують наземною логістикою та локальними закупівлями

ВООЗ. Про це повідомив Ярно Хабіхт, керівник офісу ВООЗ в Україні. «Імпорт до України здійснюють наземним транспортом із Польщі й інших сусідніх європейських країн. А лікарські засоби, які Всесвітня організація охорони здоров'я надає Україні в межах гуманітарної допомоги, закуповують здебільшого в місцевих виробників. Крім того, ВООЗ в Україні має резервні запаси для реагування на надзвичайні ситуації», — розповів він.

Нині найбільший вплив війни на Близькому Сході спостерігається на постачання лікарських засобів, для яких країни регіону є кінцевим пунктом призначення. «Інша проблема полягає в тому, що значна частина лікарських засобів, вироблених в Індії та Китаї, зазвичай потрапляє до Європи авіарейсами, що проходять, зокрема, через країни Близького Сходу, однак можливе переспрямування цих маршрутів. Проте для повної перебудови логістики знадобиться певний час», — пояснив чиновник.

Водночас у середньотривалій перспективі ринки можуть постати перед значно вищими витратами на логістику через зміну маршрутів і зростання вартості пального, що призведе до підвищення цін на лікарські засоби. «Також можливі певні тимчасові перебої в постачанні, однак, імовірно, короткотривалі, що будуть усунені після налагодження альтернативних логістичних маршрутів», — відмітив д-р Хабіхт.

■ Анастасія Павленко

Банани багаті на вітаміни, калій та інші необхідні мінерали, які підтримують життєво важливі процеси в організмі. Крім того, вони є чудовим джерелом вуглеводів, що забезпечують енергію щодня.

Калій у бананах допомагає нервовим клітинам передавати сигнали, що забезпечує регулярне серцебиття та нормальну роботу м'язів. Продукти з високим

Що приховують банани

умістом калію можуть знизити ризик атеросклерозу та підвищеного тиску.

Банани містять пектин, який уповільнює перетравлення вуглеводів, а також пробіотики та пребіотики, що підтримують здорову мікрофлору кишківника. Фруктоолігосахариди в бананах стимулюють ріст корисних бактерій у товстому кишківнику.

Продукти з низьким або середнім глікемічним індексом і високим

умістом клітковини можуть сприяти схудненню. Один середній стиглий банан містить близько 3 г клітковини, що становить приблизно 10 % добової норми. Розчинна клітковина допомагає регулювати холестерин, кров'яний тиск і знижує запалення.

Банани забезпечують організм вуглеводами, які допомагають відновлювати глікоген і підвищують засвоєння білка. Калій сприяє балансуванню

електролітів і зменшенню м'язових судом, а антиоксиданти зменшують запальні процеси.

Банани містять триптофан, що перетворюється на серотонін, покращуючи настрій і якість сну. Інші сполуки в них можуть знижувати ризик когнітивного розладу та проблем із пам'яттю. Але людям із діабе-

том варто обмежувати вживання дуже стиглих бананів і контролювати рівень цукру в крові. Також можливі алергічні реакції — кропив'янка, свербіж, набряки чи м'язові спазми.

КОПІЯ PORSCHE 911 ЗА ТИСЯЧУ ДОЛАРИВ

■ Іван Заторський

Ютубер Майк Лейк реалізував незвичайний проєкт — він зібрав повнорозмірну копію культового спорткара Porsche 911 GT3 із деталей, надрукованих на 3D-принтері.

Увесь процес документував на своєму каналі, а згодом розповів, скільки коштувало створення такого автомобіля. Для друку кузовних панелей і зовнішніх елементів блогер використовував філамент PETG — термопластичну нитку, яку застосовують як витратний матеріал для 3D-принтерів. У середньому 1 кг матеріалу

коштував приблизно 15,5 USD. Приміром, передній бампер складався із 61 окремої деталі. На його виготовлення знадобилася 381 година друку та близько 10,5 кг філаменту, а вартувало це 163 USD. Інші елементи кузова виявилися ще дешевшими. Друк кожного переднього крила тривав близько 55 годин і потребував 1,9 кг матеріалу — приблизно 30 USD за одну деталь. Для капота були необхідні 44 деталі та понад 5 кг філаменту, що коштувало близько 80 USD.

Задні панелі кузова склалися із 56 деталей, а складний задній бампер друкували 288 годин. На нього пішло 7,5 кг матеріалу, що обійшлося при-

близно в 116 USD. Для порівняння: оригінальний задній бампер для Porsche 911 GT3 може коштувати більше як 13 тис. USD.

Загалом автомобіль складається із 477 надрукованих деталей. На їхнє створення витратили близько 62 кг філаменту і майже 2 тис. годин друку. Вартість матеріалів — приблизно 966 USD. Ще близько 109 USD пішло на невдалі друки — приблизно 7 кг матеріалу довелося викинути. Попри відносно невелику вартість матеріалів, сам блогер визнає, що проєкт вимагав величезної кількості часу й терпіння. До того ж він починав роботу без попереднього досвіду 3D-друку.

Американські виробники хочуть заборонити китайських

■ Олег Садовий

Найбільші представники автомобільної індустрії США звернулися до Дональда Трампа зі закликом зберегти обмеження на допуск китайських автомобілів до американського ринку, навіть якщо такі авто вироблятимуть безпосередньо в країні.

Лист до Білого дому підписали ключові галузеві організації — Alliance for Automotive Innovation, National Automobile Dealers Association та American Automotive Policy Council. Вони представляють інтереси таких гігантів, як General Motors, Ford, Toyota, Volkswagen, Hyundai та Stellantis.

Головна вимога — не послаблювати правила кібербезпеки, запроваджені Міністерством торгівлі США 2025 року. Вони фактично блокують доступ на американський ринок більшості автомобілів, пов'язаних із китайськими компаніями. Представники індустрії США вважають, що навіть локальне виробництво не усуває ризиків, якщо технології чи ланцюги постачання залишаються під контролем Китаю.

Серед ключових побоювань — сучасні автомобілі під'єднані до китайських систем. У галузі наголосили, що такі машини можуть збирати дані або навіть містити приховані функції, які потенційно становлять загрозу безпеці. Саме це питання стало одним із центральних аргументів у дискусії.

А втім, за безпековими аргументами насправді стоїть суто економічна причина. Китайські автівки значно дешевші, краще оснащені та швидко прогресують технологічно. Американські виробники побоюються, що не зуміють конкурувати з ними на рівних найближчими роками, що може вплинути на робочі місця та позиції галузі.

Раніше Сполучені Штати вже не раз обмежували імпорт автомобілів для захисту внутрішнього ринку, зокрема, японських в 1980-х і корейських в 1990-х рр. Яке рішення зрештою ухвалить адміністрація президента — ще відкрите питання. Раніше він говорив про можливість допуску китайських брендів за умови локалізації виробництва, але теперішній тиск із боку галузі може змінити цю позицію.

ДО СЛОВА

Через критичний дефіцит палива його видають за номерними знаками, залежності від останньої цифри: парні номери — у парні дні, непарні — у непарні числа. Цей захід має на меті скоротити черги на заправках і впорядкувати розподіл палива на тлі глобальної енергетичної кризи.

Мегаватна зарядка BYD запрацює у квітні

■ Роман Журба

Китайський автовиробник BYD готується представити у Європі свою технологію надшвидкої зарядки Flash Charging. Європейська прем'єра запланована на 8 квітня в Парижі (Франція), де компанія також покаже електричний універсал Denza Z9 GT.

У березні ц. р. BYD презентувала в Китаї друге покоління акумуляторів BYD Blade Battery та зарядних станцій Flash Charger. Нові батареї Blade 2.0 здатні заряджатися з 10 % до 97 % приблизно за дев'ять хвилин. А за температури мі-

нус 30 градусів за Цельсієм зарядка із 20 % до 97 % займає близько 12 хвилин.

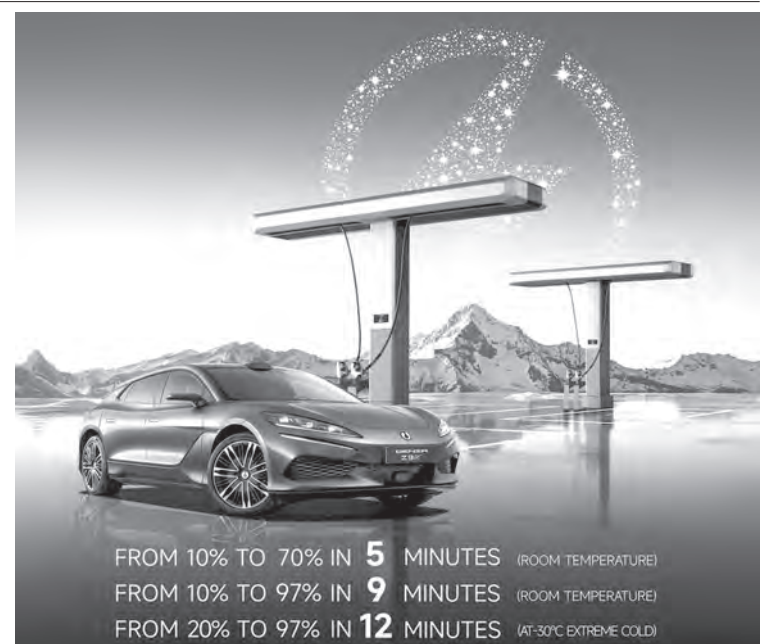
Таку швидкість забезпечує не лише нова батарея, а й модернізовані зарядні станції Flash Charger, які можуть видавати потужність до 1,5 МВт. Максимальний рівень досягається за використання двох зарядних кабелів водночас. У Китаї встановили вже понад 4 тис. таких станцій.

Європейська версія Denza Z9 GT отримає стандартний роз'єм CCS, що дозволить автомобілю під'єднуватися до існуючих мереж швидкої зарядки. Проте наразі невідомо, чи будуть європейські станції Flash Charger оснащені

двома кабелями CCS і яку максимальну потужність вони зможуть забезпечити.

Бренд Denza позиціонують як преміальний технологічний підрозділ BYD. Він був створений як спільне підприємство між BYD і Mercedes-Benz, однак згодом китайська компанія отримала повний контроль над брендом і перезапустила його в преміальному сегменті.

Модель Denza Z9 GT уперше показали у Європі у квітні 2025 року. Спершу старт продажів планували на четвертий квартал 2025-го, але запуск перенесли, імовірно, щоб дочекатися другого покоління батареї Blade і нової сис-

FROM 10% TO 70% IN 5 MINUTES (ROOM TEMPERATURE)
FROM 10% TO 97% IN 9 MINUTES (ROOM TEMPERATURE)
FROM 20% TO 97% IN 12 MINUTES (AT-30°C EXTREME COLD)

теми Flash Charging. Версія зі заднім приводом і батареєю на 122 кВт*год зможе забезпечити запас ходу

понад 800 км. Топова модифікація з трьома електромоторами розвиває більше ніж 700 кВт потужності.

ГОРОСКОП ІЗ 9 ДО 15 КВІТНЯ

Овен (21.03–20.04)

У вас з'явиться шанс швидко закрити фінансове питання, яке давно зависало. У роботі може виникнути термінове завдання, підробіток, нова пропозиція або розмова про гроші, що вимагатиме від вас впевненості й чіткості. Вам зараз справді легше за інших швидко заробити, але при цьому втримати гроші буде складніше. Головна проблема – витрати на емоціях, особливо якщо вам захочеться нагородити себе за втому й напругу.

Телець (21.04–21.05)

Для вас фінансова ситуація буде однією з найстійкіших – стабільність, помірність і повага до власної праці. Прибутки надходять через звичні джерела, надійні контакти, перевірені схеми та спокійну якісну роботу. У роботі корисно не мовчати про гроші, якщо ви відчуваєте, що ваш внесок уже давно заслуговує на серйознішу оплату. Та ви ризикуєте занадто багато витратити на їжу, будинок, гарний побут, затишок і дрібниці.

Близнюки (22.05–21.06)

Гроші будуть приходити швидко, але й зникатимуть майже так само непомітно. У роботі може виникнути корисна пропозиція, розмова про гроші, новий клієнт чи ідея, яку реально перетворити на джерело прибутків. Але одна недомовленість здатна коштувати вам більше, ніж здається в моменті. Основний ризик – дрібні витрати. Якщо не відстежуватимете їх, сума може неприємно здивувати.

Рак (22.06–23.07)

Важливо зрозуміти, що гроші не повинні лікувати емоції, вони мають підтримувати вашу стійкість. Гроші найкраще прибувають через довіру, акуратність, постійних клієнтів, особистий підхід й роботу, де важливий людський контакт. У роботі важливо не погоджуватися на розпливчасті домовленості й не брати на себе зайве фінансове навантаження. Настає період переходу від активних дій до оцінки результатів. На перший план виходять питання фінансів і ресурсів. Не варто й позичати гроші, якщо всередині немає впевненості, що це безпечно.

Лев (24.07–23.08)

У роботі зростає шанс на помітнішу роль, підвищення оплати, зміцнення репутації чи пропозицію, що підкреслює вашу цінність. Зараз зручний час для обговорення ставок, ціни своїх послуг, бонусів, відсотка або нових умов. Якщо ви заздалегідь позначите собі фінансові рамки, це може виявитися не лише приємним, а й вельми корисним.

Діва (24.08–23.09)

Зараз хороший час для перегляду умов, уточнення деталей та акуратнішого обліку власних ресурсів. Найбільше прибутків – через якість, професіоналізм, точність, доведення справ до результату. Ви можете дуже ясно побачити, де гроші губляться на дрібниці. Слушними є перевірки регулярних платежів, побутових витрат, старих рахунків і будь-яких фінансових операцій. Проте не варто перетворювати контроль над грошима на спосіб тримати себе в постійній напрузі.

Терези (24.09–23.10)

Вам потрібно шукати баланс, справедливість і вміння не стати зручними собі на шкоду. У роботі можете особливо чітко побачити, де ваш внесок недооцінений і де умови давно перестали бути чесними. Зараз хороший момент для спокійної розмови про гроші, ставку, розподіл обов'язків. Важливо позначити свої межі ясніше. Основний ризик – витрати з увічливості, заради компанії, задля атмосфери або щоб не здаватися надто обачними.

Скорпіон (24.10–22.11)

Вам корисно вибрати одну головну фінансову мету й покинути втрачати сили на все другорядне. Тоді зможете визначити, які витрати, зобов'язання, формати заробітку чи вкладення вас виснажують відчутніше, ніж допомагають. У роботі корисно дивитися не лише на суму, а й на реальну віддачу. Варто скасувати зайві та скоротити непотрібні витрати, переглянути борги й зобов'язання.

Стрілець (23.11–21.12)

На роботі може з'явитися пропозиція, новий підробіток,

корисна розмова або проект. Але не варто витрачати весь приплив енергії та грошей на одну хвилю емоцій. Дуже доречно мати хоча б невеликий резерв і цінувати не лише прибуток. Можна розраховувати на розширення фінансового потоку, але тільки якщо ви не розкидаєтеся грішми. Незабаром будуть гарні новини від близьких друзів.

Козеріг (22.12–20.01)

Важливо пам'ятати, що найкраще стабільність будується там, де є не лише контроль, а й ресурс. Зараз добре працюють стратегія, планування, розрахунки, порядок у зобов'язаннях і будь-які рішення, що посилюють вашу базу. У вашій роботі можливі розмови про вигідніші умови, статус, оплату. Корисні інвестиції в те, що посилює систему. Це ваш зоряний час, сприятливий для піклування про себе, зміни іміджу або початку романтичних стосунків.

Водолій (21.01–19.02)

Можна побачити перспективніший маршрут у фінансовому плані, якщо перестанете кидатися між ідеями. Треба не просто надихатися можливостями, а будувати навколо них систему. Можлива напрочуд цікава ідея, пропозиція чи контакт, що наразі не дасть миттєвого прибутку, але стане важливим кроком до кращої грошової стратегії. Тому особливо важливо вибирати не багато варіантів, а один-два справді чогось варті. У роботі може бути корисна розмова, яка підкаже, як зробити прибутки стабільними.

Риби (20.02–20.03)

Вам особливо потрібна конкретика. Важливо пам'ятати, що гроші заспокоюються там, де ви перестаєте сподіватися на інтуїтивний порядок і починаєте називати речі своїми іменами. Розміті домовленості коштуватимуть вам надмірної напруги. У роботі варто покластися на перевірені методи – зараз не час для ризикованих експериментів. Наперед слід визначити ліміт на необов'язкові витрати. Якщо вам пропонують щось фінансово цікаве, але не дуже зрозуміле, не приймайте рішення відразу.

Світлана Таланова

А	К	О	С	І	Л	О	Р	П	Г
Р	Р	М	Е	Т	О	Д	А	Л	Р
А	У	М	А	Д	О	К	Ш	У	А
Ф	Х	О	С	О	Н	Ц	Е	Г	В
К	О	Р	О	Н	А	Ц	І	Я	І
Г	К	А	Ц	А	Л	А	П	Т	Т
У	О	Р	К	И	Л	И	М	Р	А
Р	Ш	У	К	Я	Р	У	Б	О	Ц
Т	Т	Т	Н	І	Ж	К	А	Т	І
П	Р	І	О	Р	И	Т	Е	Т	Я

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: буряк, гравітація, килим, коронація, кошт, луг, метода, ніжка, Ом, палац, пріоритет, пролісок, рух, сонце, торт, тура, фара, шкода. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 14: фора.

Італійські довгожителі назвали улюблену каву

■ Сніжана Непийпиво

Еспресо може бути секретом довголіття, адже правильно заварений напій має безліч корисних властивостей для здоров'я. Це не лише улюблений напій італійців, але й частина раціону тих, хто живе в регіонах Блакитної зони, зокрема на Сардинії, де є багато людей віком 100 років і більше.

Еспресо виготовляють під високим тиском, воно має насичений смак. Містить поліфеноли, які є потужними антиоксидантами, що допомагають знижувати окислювальний стрес і зменшують ризик

розвитку багатьох захворювань.

Кофеїн в еспресо підвищує рівень енергії, покращує настрій і допомагає прискорити метаболізм. Регулярне вживання цього напою може знизити ризик серцево-судинних захворювань, інсульту та діабету. Безпечна норма кофеїну для дорослих – до 300 мг на день, але можна споживати й до 400 мг без ризику для здоров'я. Одна філіжанка еспресо (30 мл) містить близько 60 мг кофеїну. Однак людям із певними захворюваннями, як-от виразка шлунка, хвороби серця або синдром подразненого кишечника, варто обмежити споживання кави.

Лист став знахідкою на 50 мільйонів

■ Оксана Горнятко

Житель Віндем-Вейл, передмістя Мельбурна, виграв джекпот Powerball, сидячи вдома і переглядаючи футбольний матч. Але він мало не втратив свій виграш, прийнявши електронний лист із повідомленням про виграш за спам.

Чоловік отримав повідомлення про виграш 50 млн AUD, однак через те, що його профіль ще містив старий номер телефону, видалив листа. Аж піс-

ля другого повідомлення звернув увагу на виграш, перевірів свій квиток і вирішив звернутися до лотерейної служби. Отримавши підтвердження, не міг повірити своєму щастю: «Я шокований! Сиджу тут, дивлюсь, як мій син грає у футбол. Коли дружина повернеться додому, розповім новину! Гадаю, вона не повірить!».

Новий мільйонер пообіцяв віддячити родині й купити будинок. Його щасливий квиток коштував 6,3 AUD. Як зізнався чоловік, він завжди грав з невеликими ставками.